

Programación didáctica. Bacharelato.

DEPARTAMENTO DE FILOSOFÍA

CONTENIDO

Introdución e contextualización	4
Contribución das materias do Departamento de filosofía ao desenvolvemento das competencias clave	5
Relación dos estándares de aprendizaxe avaliáveis que forman parte dos perfís competenciais clave	6
1º Bacharelato. <i>Filosofía</i>	6
2º Bacharelato. Historia da filosofía	8
2º Bacharelato. <i>Psicoloxía</i>	10
Obxectivos	11
Estándares de aprendizaxe avaliáveis.	12
1º Bacharelato. <i>Filosofía</i>	12
Temporalización	12
Grao mínimo para superar a materia	30
Procedementos e instrumentos de avaliación	33
2º Bacharelato. Historia da filosofía	34
Temporalización	34
Grao mínimo para superar a materia	36
Procedementos e instrumentos de avaliación	37
2º Bacharelato. <i>Psicoloxía</i>	39
Temporalización	39
Grao mínimo para superar a materia	52
Procedementos e instrumentos de avaliación	54
Concrecións metodolóxicas	55
Materiais e recursos didácticos	55

Criterios sobre a avaliación, a cualificación e a promoción do alumnado	56
Filosofía	56
Historia da filosofía	57
Psicoloxía	58
Rúbricas.....	59
Cualificación dos traballos de investigación	59
Cualificación comentarios de texto.....	61
Indicadores de logro para avaliar o proceso do ensino e a práctica docente.....	62
Organización das actividades de seguimento, recuperación e avaliación das materias pendentes	62
Organización dos procedementos que permitan ao alumnado acreditar os coñecementos necesarios nas materias da área de filosofía. Aprendizaxes non adquiridas no curso 2019/20	63
Deseño da avaliación inicial e medidas individuais ou colectivas que se poidan adoptar como consecuencia dos seus resultados.....	63
Medidas de atención á diversidade	63
Concreción dos elementos transversais que se traballarán	64
Actividades extraescolares e complementarias.....	65
Mecanismos de revisión, avaliación e modificación da programación didáctica.	65

INTRODUCCIÓN E CONTEXTUALIZACIÓN

A través da UNESCO, a ONU alenta aos seus estados membros a traballar na promoción, no fortalecemento e na extensión da filosofía en todos os niveis do ensino porque ..«*a sociedade democrática, formada por unha pluralidade diversa de persoas e comunidades, proxectos e intereses, demanda un pensamento racional que axude a comprender o mundo complexo que nos rodea e proporcione instrumentos para edificar unha sociedade libre, igual e xusta*». O ensino da Filosofía, o saber máis antigo de Europa, é, segundo a UNESCO, a ferramenta adecuada que debe servir a este fin.

Nestes termos presentase a Filosofía de 1º de Bacharelato no DECRETO 86/2015, do 25 de xuño, polo que se establece o currículo da Educación Secundaria Obrigatoria e do bacharelato na Comunidade Autónoma de Galicia. Termos alentadores sen dúbida para afrontar o ensino desta materia.

A *Filosofía* de 1º de bacharelato foi deseñada na LOMCE como única *materia común* deste Departamento. Trátase dun curso no que o deseño curricular é extenso, condensa contidos de todas as etapas e ámbitos do saber filosófico, non en vano é o único curso no que alumnas e alumnos deben afrontar as aprendizaxes específicas da área de Filosofía. Na ORDE do 19 de abril de 2018, a Consellería determinou que o alumnado que opte pola modalidade de Humanidades e Ciencias Sociais debe cursar obrigatoriamente a materia de *Historia da Filosofía*. Materia específica de libre elección, sen embargo, para a modalidade de Ciencias. Implicacións a nivel de programación? *Filosofía* e *Historia da filosofía* son, na LOMCE, materias sen continuidade entre si: procedementos e instrumentos de avaliación varían substancialmente dun curso a outro.

Neste curso 2021/22, *Psicoloxía*, en 2º de Bacharelato, continúa a formar parte da nosa área. É esta unha materia que complementa decisivamente a contribución do Departamento ao desenvolvemento das competencias clave dado o carácter científico que lle é propio.

CONTRIBUCIÓN DAS MATERIAS DO DEPARTAMENTO DE FILOSOFÍA AO DESENVOLVEMENTO DAS COMPETENCIAS CLAVE

O desenvolvemento das competencias é a base da estrutura curricular das materias no ensino básico obrigatorio no contexto da LOMCE. A Orde ECD/65/2015, do 21 de xaneiro, recolle no artigo 2 as seguintes competencias clave:

- Comunicación lingüística (CCL)
- Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía CMCCT)
- Competencia dixital (CD)
- Aprender a aprender (CAA)
- Competencias sociais e cívicas (CSC)
- Sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE)
- Conciencia e expresións culturais (CCEC).

En *Filosofía* de 1º de bacharelato, *comunicación lingüística*, *competencias sociais e cívicas* e *conciencia e expresións culturais* son competencias ligadas ao 22,2%, 39,5% e 24,4% e das aprendizaxes avaliadas. En segundo de bacharelato, *Historia da filosofía*, as porcentaxes de aprendizaxes avaliadas explicitamente ligadas ás competencias *comunicación lingüística* e *social* son maiores: 38,2% e 34% respectivamente.

No deseño da LOMCE a contribución do Departamento de Filosofía no desenvolvemento competencial do alumnado nestes ámbitos é, por tanto, explícita.

Menos relevantes nos deseños curriculares: as aprendizaxes avaliadas ligadas á *competencia dixital* ou o *sentido da iniciativa* e *aprender a aprender*. Na materia de psicoloxía, sen embargo, un 50% dos estándares avaliados están vinculados a elas; a súa proxección, por tanto, nos procedementos e instrumentos de avaliación é máis significativa. En todo caso, a contribución do Departamento de Filosofía ao seu desenvolvemento tamén é clave: CD, CSIEE e AA son competencias transversais, heurísticamente imprescindibles no deseño metodolóxico e na consecución dos obxectivos específicos da nosa área: favorecer o pensamento autónomo, crítico e rigoroso.

RELACIÓN DOS ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES QUE FORMAN PARTE DOS PERFÍS COMPETENCIAIS CLAVE

1º BACHARELATO. *FILOSOFÍA*

CONTIDOS	CCL	CMCCT	CD	CAA	CSC	CSIEE	CECC
<i>O saber filosófico</i>	FIB2.3.2 FIB2.4.1. FIB2.5.1			FIB2.1.1. FIB2.2.1.	FIB2.1.2 FIB2.2.1.		FIB2.1.2 FIB2.3.1.
<i>O coñecemento</i>	FIB3.1.1 FIB3.3.1	FIB3.4.1 FIB3.4.2 FIB3.4.3 FIB3.5.1 FIB3.6.1. FIB3.7.1	FIB3.2.2 FIB3.7.2.		FIB3.2.2 FIB3.5.1 FIB3.2.2 FIB 3.5.1 FIB 3.7.2.		FIB3.2.1
<i>A realidade</i>	FIB4.2.2.	FIB4.3.1 FIB4.3.2 FIB4.3.3 FIB4.5.1	FIB4.4.1.	FIB4.1.1 FIB4.2.3 FIB4.2.4 FIB4.5.2			FIB4.2.1.
<i>O ser humano desde a filosofía</i>	FIB5.1.1. FIB5.5.2 FIB5.5.3	FIB5.2.1 FIB5.8.1.	FIB5.3.3.		FIB5.3.1 FIB5.3.3. FIB 5.3.1	FIB5.3.2	FIB5.2.2 FIB5.3.1 FIB 5.3.2

	FIB5.7.1 FIB5.7.2				FIB 5.3.3 FIB5.4.1.		FIB5.3.2 FIB5.5.1. FIB5.6.1.
<i>Racionalidade prática</i>	FIB6.3.4 FIB6.4.2 FIB6.7.1. FIB6.9.1 FIB6.13.1 FIB6.15.1 FIB6.15.2		FIB6.12.1	FIB6.9.2. FIB6.14.1 FIB6.16.2.	FIB6.1.1. FIB6.2.1 FIB 6.3.1. FIB6.3.3. FIB6.4.1 FIB6.5.1 FIB6.5.2 FIB6.5.3 FIB6.5.4 FIB6.6.1. FIB 6.7.1 FIB6.7.1. FIB6.10.1 FIB6.12.1 FIB6.16.1. FIB6.18.1 FIB6.20.1.	FIB6.3.1 FIB6.3.2. FIB6.16.1. FIB6.17.1 FIB6.18.1 FIB6.19.1 FIB6.21.1	FIB6.1.2. FIB6.5.1 FIB6.7.1. FIB6.9.1 FIB6.9.2. FIB6.10.1 FIB6.11.1. FIB6.11.2 FIB6.11.3 FIB6.16.3

					FIB6.22.1 FIB6.22.2 FIB6.23.1		
	18	12	5	9	32	8	20

2º BACHARELATO. HISTORIA DA FILOSOFÍA

CONTIDOS	CCL	CMCCT	CD	CAA	CSC	CSIEE	CECC
<i>A filosofía na Grecia antiga</i>	HFB2.1.1 HFB2.1.2 HFB2.2.1. HFB2.2.2	HFB2.2.4 HFB2.3.1.		HFB2.1.3 HFB2.2.3	HFB2.1.4		
<i>A filosofía medieval</i>	HFB3.2.1 HFB3.2.2			HFB3.2.3	HFB3.2.4		HFB3.1.1. HFB3.3.1
<i>A filosofía na Modernidade e na Ilustración</i>	HFB4.2.1 HFB4.2.2 HFB4.3.1. HFB4.5.2 HFB4.5.3	HFB4.1.1 HFB4.3.2		HFB4.5.1.	HFB4.1.2 HFB4.2.4 HFB4.3.3 HFB4.3.4 HFB4.4.1.		HFB4.2.3

					HFB4.5.4		
<i>A filosofía contemporánea</i>	HFB5.1.2 HFB5.2.1. HFB5.2.2 HFB5.3.1 HFB5.3.2 HFB5.4.2 HFB5.4.6.			HFB5.4.3 HFB5.4.6.	HFB5.1.1 HFB5.1.3 HFB5.1.4 HFB5.2.4 HFB5.3.3 HFB5.4.1. HFB5.4.4 HFB5.4.5 HFB5.3.1		HFB5.2.3
	18	4		5	17		4

2º BACHARELATO. PSICOLOGÍA

CONTIDOS	CCL	CMCCT	CD	CAA	CSC	CSIEE	CECC
<i>A psicología como ciencia</i>	PSB1.3.3.	PSB1.1.2. PSB1.2.1		PSB1.1.1. PSB1.3.2.	PSB1.2.2. PSB1.2.3.	PSB1.3.4	PSB1.3.1.

<i>Fundamentos biolóxicos da conduta</i>	PSB2.4.2.	PSB2.1.1. PSB2.2.2 PSB2.3.1 PSB2.4.1 PSB2.4.3. PSB2. 5.1	PSB2.1.2 PSB2.2.1		PSB2 3.2 PSB2.5.2.		
<i>Os procesos cognitivos básicos: percepción, atención e memoria</i>	PSB3.3.1 PSB3.3.4.	PSB3.1.1	PSB3.1.4. PSB3.1.5. PSB3.3.5.	PSB3.1. PSB3.3.3.	PSB3.2.1	PSB3.1.3 PSB3.3.2.	
<i>Procesos cognitivos superiores: aprendizaxe, inferencia e pensamento</i>	PSB4.1.3	PSB4.4.1	PSB4.2.3.	PSB4.2.1. PSB4 3.1		PSB4.1.1 PSB4.2.2.	PSB4.1.2. PSB4.2.4.
<i>A construción do ser humano. Motivación, personalidade e afectividade.</i>	PSB5.2.4. PSB5.4.1. PSB5.4.2. PSB5.5.2.	PSB5.2.3. PSB5.3.1	PSB5.4.4	PSB5.1.1 PSB5.2.1. PSB5.3.2	PSB5.2.5 PSB5.4.3 PSB5.5.1.	PSB5.1.2. PSB5.1.3 PSB5.2.2 PSB5. 2.6.	
<i>Psicoloxía social e das organizacións</i>	PSB6.3.3.		PSB6.1.2 PSB6.2.1. PSB6.3.4.		PSB6.1.1. PSB6.1.3. PSB6.2.2 PSB6.2.3 PSB6.2.4	PSB6.3.1. PSB6.3.2.	

	10	12	10	9	13	13	4
--	----	----	----	---	----	----	---

OBXECTIVOS

Incorporar como propio o valor da indagación e da reflexión argumentada para descubrir prexuízos, detectar sofismas e falacias, valorar argumentos fronte a presión arbitraria dos demais, atopar puntos de encontro entre posicións diferentes, empatizar con próximos e alleos naquelas situacións que atentan contra a dignidade, avaliar o impacto dos propios hábitos de conduta no entorno, entender a interrelación entre crises ecolóxicas, económicas e humanas, ...son obxectivos prioritarios da área de Filosofía no bacharelato.

En liña coa finalidade e obxectivos do bacharelato tal como se definen nos artigos 25 e 26 do DECRETO 86/2015, do 25 de xuño, tamén obxectivos específicos do deseño programático deste Departamento:

- desenvolver no alumnado as competencias que lle permitan:
 - *Utilizar con solvencia e responsabilidade as tecnoloxías da información e da comunicación.*
 - *Dominar, tanto na súa expresión oral como na escrita, a lingua galega e a lingua castelá.*
 - *Coñecer e valorar criticamente as realidades do mundo contemporáneo, os seus antecedentes históricos e os principais factores da súa evolución.*
 - *Comprender os elementos e os procedementos fundamentais da investigación e dos métodos científicos. Coñecer e valorar de forma crítica a contribución da ciencia e da tecnoloxía ao cambio das condicións de vida, así como afianzar a sensibilidade e o respecto cara ao medio ambiente e a ordenación sustentable do territorio, con especial referencia ao territorio galego.*
 - *Afianzar o espírito emprendedor con actitudes de creatividade, flexibilidade, confianza nun mesmo e sentido crítico.*
 - *Desenvolver a sensibilidade artística e literaria, así como o criterio estético, como fontes de formación e enriquecemento cultural.*
 - *Valorar, respectar e afianzar o patrimonio material e inmaterial de Galicia, e contribuír á súa conservación e mellora no contexto dun mundo globalizado.*

ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES.

1º BACHARELATO. FILOSOFÍA.

TEMPORALIZACIÓN

1ª avaliación

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Instrumentos de cualificación
Bloque 2. O saber filosófico				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.1. Filosofía: sentido, necesidade e historia. ▪ B2.2. Saber racional. Explicación prerracional: mito e maxia. Explicación racional: razón e sentidos. ▪ B2.3. Funcións e vixencia da filosofía. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.1. Coñecer e comprender a especificidade e a importancia do saber racional en xeral e do filosófico en particular, en tanto que saber de comprensión e interpretación da realidade, valorando que a filosofía é, á vez, un saber e unha actitude que estimula a crítica, a autonomía, a creatividade e a innovación. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ FIB2.1.1. Recoñece as preguntas e os problemas que veñen caracterizando a filosofía desde a súa orixe, comparando coa formulación doutros saberes, como o científico ou o teolóxico. ▪ FIB2.1.2. Explica a orixe do saber filosófico diferenciándoo dos saberes prerracionais, como o mito ou a maxia. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CCEC ▪ CSC 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Exame/cuestionario. ▪ Análise textos ▪ Exame/cuestionario ▪ Análise textos
<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.4. Disciplinas teórico-prácticas do saber filosófico. ▪ B2.5. Racionalidade teórica e práctica. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.2. Identificar as dimensións teórica e práctica da filosofía, os seus obxectivos, as características, as disciplinas, os métodos e as funcións, relacionándoa paralelamente con outros saberes de comprensión da realidade. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ FIB2.2.1. Identifica, relaciona e distingue as vertentes práctica e teórica do labor filosófico, así como as disciplinas que conforman a filosofía. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CSC 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Exame/cuestionario ▪ Análise textos
<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.6. O saber filosófico a través da súa historia. Características da filosofía. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.3. Contextualizar histórica e culturalmente as problemáticas analizadas e expresar por escrito as achegas máis importantes 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ FIB2.3.1. Recoñece as principais problemáticas filosóficas características de cada etapa cultural europea. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Exame/cuestionario

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Instrumentos de cualificación
	do pensamento filosófico desde a súa orixe, identificando os principais problemas formulados e as solucións achegadas, e argumentando as propias opinións ao respecto.	<ul style="list-style-type: none"> FIB2.3.2. Expresa por escrito as teses fundamentais dalgunhas das correntes filosóficas máis importantes do pensamento occidental. 	<ul style="list-style-type: none"> CCL 	<ul style="list-style-type: none"> Análise textos Exame/cuestionario Composición escrita
<ul style="list-style-type: none"> B1.3. Uso dos procedementos de traballo intelectual (incluíndo os das tecnoloxías da información e da comunicación) adecuados á filosofía, en especial a asimilación e o uso rigoroso do léxico relacionado cos temas filosóficos estudados. 	<ul style="list-style-type: none"> B2.4. Comprender e utilizar con precisión o vocabulario filosófico fundamental, realizando un glosario de termos de xeito colaborativo mediante as posibilidades que ofrecen as novas tecnoloxías. 	<ul style="list-style-type: none"> FIB2.4.1. Comprende e usa con rigor conceptos filosóficos como razón, sentidos, mito, logos, arché, necesidade, continxencia, causa, existencia, metafísica, lóxica, gnoseoloxía, obxectividade, dogmatismo, criticismo, etc. 	<ul style="list-style-type: none"> CCL 	<ul style="list-style-type: none"> Exame/cuestionario Análise textos Composición escrita
<ul style="list-style-type: none"> B1.1. Textos filosóficos e textos pertencentes a outras ramas do saber relacionados coa temática filosófica estudada. 	<ul style="list-style-type: none"> B2.5. Analizar de maneira crítica fragmentos de textos significativos e breves sobre a orixe, a caracterización e a vivencia da filosofía, identificando as problemáticas e solucións expostas, distinguindo as teses principais e a orde de argumentación, relacionando os problemas formulados nos textos co estudado na unidade e coa presentación doutros intentos de comprensión da realidade, como o científico e o teolóxico, ou outros tipos de filosofía, como a oriental. 	<ul style="list-style-type: none"> FIB2.5.1. Le e analiza de xeito crítico fragmentos de textos breves e significativos sobre a orixe da explicación racional e acerca das funcións e as características do pensamento filosófico, pertencentes a pensadores/as, que identifiquen as problemáticas filosóficas formuladas. 	<ul style="list-style-type: none"> CCL 	<ul style="list-style-type: none"> Análise textos

Bloque 3. O coñecemento				
<ul style="list-style-type: none"> B3.1. Teoría do coñecemento. 	<ul style="list-style-type: none"> B3.1. Coñecer de modo claro e ordenado as problemáticas implicadas no proceso do coñecemento humano, analizadas 	<ul style="list-style-type: none"> FIB3.1.1. Identifica e expresa de xeito claro e razoado os elementos e as problemáticas que implica o proceso do 	<ul style="list-style-type: none"> CCL 	<ul style="list-style-type: none"> Exame/cuestionario

<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.2. Graos e ferramentas do coñecer: razón, entendemento e sensibilidade. ▪ B3.3. Abstracción. ▪ B3.4. Problemas implicados no coñecer: posibilidades, límites e intereses; o irracional. 	<p>desde o campo filosófico, os seus graos, as ferramentas e as fontes, e expor por escrito os modelos explicativos do coñecemento máis significativos.</p>	<p>coñecemento da realidade, como é o dos seus graos, as súas posibilidades e os seus límites.</p>		<p>nario</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Análise textos ▪ Composición escrita
<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.5. Problema filosófico do coñecemento. ▪ B3.6. A verdade como propiedade das cousas. A verdade como propiedade do entendemento: coherencia e adecuación. ▪ B3.7. Algúns modelos filosóficos de explicación do coñecemento e o acceso á verdade. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.2. Explicar e reflexionar sobre o problema do acceso á verdade, identificando as problemáticas e as posturas filosóficas que xurdiron en torno ao seu estudo. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ FIB3.2.1. Coñece e explica teorías acerca do coñecemento e a verdade, como son o idealismo, o realismo, o racionalismo, o empirismo, o perspectivismo, o consenso ou o escepticismo, e contrasta semellanzas e diferenzas entre os conceptos clave que manexan. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Exame/cuestio nario ▪ Análise textos ▪ Composición escrita
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ FIB3.2.2. Explica e contrasta criterios e teorías sobre a verdade, tanto no plano metafísico como no gnoseolóxico, usando con rigor termos como gnoseoloxía, razón, sentidos, abstracción, obxectividade, certeza, dúbida, evidencia, escepticismo, autoridade, probabilidade, prexuízo, coherencia, adecuación, consenso, incerteza, interese, irracional, etc., e construír un glosario de conceptos de xeito colaborativo, usando internet. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CD ▪ CSC 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Cuestionario ▪ Análise textos ▪ Composición escrita ▪ Buscas, procesamento datos
<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.1. Textos filosóficos e textos pertencentes a outras ramas do saber relacionadas coas temáticas filosóficas estudadas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.3. Analizar de forma crítica fragmentos de textos significativos sobre a análise filosófica do coñecemento humano, os seus elementos, as súas posibilidades e os seus límites, valorando os esforzos por alcanzar unha aproximación á verdade arredándose do dogmatismo, da arbitrariedade e dos prexuízos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ FIB3.3.1. Analizar fragmentos de textos breves de Descartes, Hume, Kant, Nietzsche, Ortega y Gasset, Habermas, Popper, Kuhn ou Michel Serres, entre outros. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Análise textos
<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.8. Filosofía, ciencia e tecnoloxía. Filosofía da ciencia. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.4. Coñecer e explicar a función da ciencia, os seus modelos 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ FIB3.4.1. Explica os obxectivos, as funcións e os principais 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Exame/cuestio

<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.9. Obxectivos e instrumentos da ciencia. ▪ B3.10. Método hipotético-dedutivo. ▪ B3.11. Investigación científica na modernidade e na época contemporánea: das matemáticas e a técnica como ferramentas de coñecemento e interpretación fundamentais á reformulación dos conceptos clásicos. 	<p>de explicación, as súas características, os seus métodos e a tipoloxía do saber científico, expondo as diferenzas e as coincidencias do ideal e a investigación científica co saber filosófico, como pode ser a problemática da obxectividade ou a adecuación teoría-realidade, argumentando as propias opinións de xeito razoado e coherente.</p>	<p>elementos da ciencia, manexando termos como feito, hipótese, lei, teoría ou modelo.</p>		<p>nario</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Análise textos
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ FIB3.4.2. Constrúe unha hipótese científica, identifica os seus elementos e razoa a orde lóxica do proceso de coñecemento. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Traballo investigación
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ FIB3.4.3. Usa con rigor termos epistemolóxicos como indución, hipotético-dedutivo, método, verificación, predición, realismo, causalidade, obxectividade, relatividade, caos e indeterminismo, entre outros. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Exame/cuestionario ▪ Análise textos ▪ Traballo investigación
<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.12. Técnica e tecnoloxía: saber e praxe. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.5. Relacionar e identificar as implicacións da tecnoloxía, en tanto que saber práctico transformador da natureza e da realidade humana, reflexionando, desde a filosofía da tecnoloxía, sobre as relacións coa ciencia e cos seres humanos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ FIB3.5.1. Extrae conclusións razoadas sobre a inxerencia humana por transformar e dominar a natureza, póno ao servizo do ser humano, así como das consecuencias desta actuación, e participa de debates acerca das implicacións da tecnoloxía na realidade social. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CSC 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Traballo investigación
<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.13. Reflexións filosóficas sobre o desenvolvemento científico e tecnolóxico: o problema da indución ▪ B3.14. Visión aristotélica do quefacer científico. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.6. Analizar de xeito crítico fragmentos de textos filosóficos sobre a reflexión filosófica acerca da ciencia, a técnica e a filosofía, identificando as problemáticas e as solucións propostas, distinguindo as teses principais e a orde da argumentación, relacionar os problemas formulados nos textos co estudado na unidade e razoar a postura propia. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ FIB3.6.1. Analiza fragmentos de textos breves e significativos de pensadores como Aristóteles, Popper, Kuhn, B. Russell, A. F. Chalmers ou J. C. Borrón, entre outros. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Análise textos
<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.15. Relación entre filosofía e ciencia. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.7. Entender e valorar a relación entre a filosofía e a ciencia. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ FIB3.7.1. Identifica e reflexiona de forma argumentada acerca de problemas comúns aos campos filosófico e científico, como son o problema dos límites e as posibilidades do coñecemento, a cuestión da obxectividade e a verdade, a racionalidade tecnolóxica, etc. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Exame/cuestionario ▪ Análise textos ▪ Traballo investigación

		<ul style="list-style-type: none"> FIB3.7.2. Investiga e selecciona información en internet, procedente de fontes solventes, sobre as problemáticas citadas, e realiza un proxecto de grupo sobre algunha temática que afonde na interrelación entre a filosofía e a ciencia. 	<ul style="list-style-type: none"> CD CSC 	<ul style="list-style-type: none"> Traballo investigación
--	--	--	---	--

Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Instrumentos de cualificación
	Bloque 4. A realidade				
<ul style="list-style-type: none"> d e h 	<ul style="list-style-type: none"> B4.1. A metafísica como explicación teórica da realidade. 	<ul style="list-style-type: none"> B4.1. Recoñecer e valorar a metafísica, disciplina que estuda a realidade en tanto que totalidade, distinguíndoa das ciencias, que versan sobre aspectos particulares desta. 	<ul style="list-style-type: none"> FIB4.1.1. Coñece o que é a metafísica e usa a abstracción para comprender os seus contidos e a súa actividade, razoando sobre eles. 	<ul style="list-style-type: none"> CAA 	<ul style="list-style-type: none"> Exame/cuestionario Análise textos Composición escrita
<ul style="list-style-type: none"> d e h 	<ul style="list-style-type: none"> B4.2. Pregunta polo ser como punto de partida da Filosofía. Platón fronte a Aristóteles. B4.3. Interrogación metafísica sobre a verdadeira realidade: problema da aparencia e a realidade. B4.4. Pregunta pola orixe e a estrutura do real. B4.5. Caracterización da realidade: cambio ou permanencia, substancialismo estático fronte ao devir. Esencialismo e existencialismo. B4.6. Necesidade de categorizar racionalmente o 	<ul style="list-style-type: none"> B4.2. Coñecer e explicar, desde un enfoque metafísico, os principais problemas que presenta a realidade. 	<ul style="list-style-type: none"> FIB4.2.1. Describe as principais interpretacións metafísicas e os problemas que suscita o coñecemento metafísico da realidade. FIB4.2.2. Comprende e utiliza con rigor conceptos metafísicos como ser, sistema metafísico, realidade, aparencia, materia e espírito, unidade, dualidade, multiplicidade, devir, necesidade, continxencia, transcendencia, categoría e abstracción, materialismo, espiritualismo, existencialismo ou esencialismo, entre 	<ul style="list-style-type: none"> CCEC CCL 	<ul style="list-style-type: none"> Exame/cuestionario Composición escrita Exame/cuestionario Análise textos Composición escrita

Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Instrumentos de cualificación
	real.		outros.		
			<ul style="list-style-type: none"> FIB4.2.3. Realiza unha análise crítica ante teorías metafísicas diverxentes de interpretación da realidade. 	<ul style="list-style-type: none"> CAA 	<ul style="list-style-type: none"> Composición escrita
			<ul style="list-style-type: none"> FIB4.2.4. Analiza e comprende fragmentos de textos breves e significativos sobre as problemáticas metafísicas que presenta a realidade, de pensadores como Platón, Aristóteles, Tomás de Aquino, Descartes, Marx, Nietzsche, etc., comparando e establecendo semellanzas e diferenzas entre os enfoques, e disertando coherentemente sobre as posturas históricas. 	<ul style="list-style-type: none"> CAA 	<ul style="list-style-type: none"> Análise textos Composición escrita
<ul style="list-style-type: none"> d e h i g l 	<ul style="list-style-type: none"> B4.7. Cosmovisións científicas sobre o universo. A filosofía da natureza como admiración filosófica pola natureza. B4.8. Paradigma cualitativo organicista: universo aristotélico. B4.9. Universo máquina: visión mecanicista na Modernidade. Supostos epistemolóxicos do modelo heliocéntrico: procura das leis universais dun 	<ul style="list-style-type: none"> B4.3. Coñecer e comparar as explicacións dadas desde as grandes cosmovisións sobre o universo. 	<ul style="list-style-type: none"> FIB4.3.1. Explica e compara dúas das grandes cosmovisións do Universo: o paradigma organicista aristotélico e o modelo mecanicista newtoniano. FIB4.3.2. Describe os caracteres esenciais das interpretacións relativista e cuántica contemporáneas da realidade, explicando as implicacións filosóficas asociadas a eses caracteres. 	<ul style="list-style-type: none"> CMCCT CMCCT 	<ul style="list-style-type: none"> Exame/cuestiónario Composición escrita Composición escrita

Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Instrumentos de cualificación
	<p>universo infinito. Determinismo, regularidade, conservación, economía e continuidade.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.10. Visión contemporánea do Universo. ▪ B4.11. Reencontro da filosofía e a física na teoría do caos. 		<ul style="list-style-type: none"> ▪ FIB4.3.3. Usa con rigor termos epistemolóxicos e científicos como cosmovisión, paradigma, Universo, natureza, finalismo, organicismo, determinismo, orde, causalidade, conservación, principio, mecanicismo, materia, relatividade, cuántica, espazo, tempo, azar, determinismo, indeterminismo, probabilidade, gaia e caos, entre outros. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Exame/cuestionario ▪ Análise textos ▪ Composición escrita
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ g ▪ h ▪ i 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.3. Uso dos procedementos de traballo intelectual (incluíndo os das tecnoloxías da información e da comunicación) adecuados á filosofía, en especial a asimilación e o uso rigoroso do léxico relacionado coas temáticas filosóficas estudadas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.4. Elaborar táboas e/ou mapas conceptuais comparando os caracteres adxudicados historicamente ao Universo, entendido como totalidade do real, contextualizando historicamente e culturalmente cada cosmovisión e ampliando información mediante internet e/ou fontes bibliográficas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ FIB4.4.1. Elabora esquemas, táboas e/ou mapas conceptuais que comparen os caracteres adxudicados historicamente ao Universo, entendido como totalidade do real, contextualizando historicamente e culturalmente cada cosmovisión e ampliando información mediante internet e/ou fontes bibliográficas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CD 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Buscas, procesamento datos
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ h ▪ i ▪ m 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.1. Textos filosóficos e textos pertencentes a outras ramas do saber relacionados coas temáticas filosóficas estudadas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.5. Ler e analizar de xeito crítico textos filosóficos, epistemolóxicos e científicos sobre a comprensión da realidade, tanto desde o plano metafísico como desde o físico, usando con precisión os termos técnicos estudados, relacionar os problemas presentados nos textos co estudado nas unidades e razoar a postura propia. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ FIB4.5.1. Analiza textos filosóficos e científicos, clásicos e contemporáneos, que aborden as mesmas problemáticas, e investiga a vixencia das ideas expostas. ▪ FIB4.5.2. Reflexiona sobre as implicacións filosóficas que afectan a visión do ser humano en cada cosmovisión filosófico-científica estudada, e argumenta as súas propias ideas de xeito razoado e creativo. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Análise textos ▪ Composición escrita

2ª Avaliación

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Instrumentos de cualificación
Bloque 5. O ser humano desde a filosofía				
<ul style="list-style-type: none"> B5.1. A reflexión filosófica sobre o ser humano e o sentido da existencia: antropoloxía filosófica. 	<ul style="list-style-type: none"> B5.1. Recoñecer en que consiste a antropoloxía filosófica. 	<ul style="list-style-type: none"> FIB5.1.1. Utilizar con rigor vocabulario específico da temática, como evolución, dialéctica, proceso, progreso, emerxencia, azar, selección natural, apto, reduccionismo, creacionismo, evolución cultural, vitalismo, determinismo xenético, natureza e cultura. 	<ul style="list-style-type: none"> CCL 	<ul style="list-style-type: none"> Exame/cuestionario Análise textos
<ul style="list-style-type: none"> B5.2. Implicacións filosóficas da evolución. Filosofía e bioloxía. 	<ul style="list-style-type: none"> B5.2. Coñecer e explicar as implicacións filosóficas da evolución, en relación cos contidos metafísicos e cos/coas pensadores/as xa estudados/as. 	<ul style="list-style-type: none"> FIB5.2.1. Coñece e explica as consideracións filosóficas implicadas na teoría da evolución, como a consideración dinámica e dialéctica da vida ou o indeterminismo, entre outras. 	<ul style="list-style-type: none"> CMCCT 	<ul style="list-style-type: none"> Exame/cuestionario Composición escrita
		<ul style="list-style-type: none"> FIB5.2.2. Analiza fragmentos breves e significativos de E. Morin, K. Popper, R. Dawkins, J. Mosterín, A. Gehlen, M. Harris ou M. Ponty, entre outros. 	<ul style="list-style-type: none"> CCEC 	<ul style="list-style-type: none"> Análise textos
<ul style="list-style-type: none"> B5.3. A dialéctica natureza-cultura no proceso de antropoxénese e de construción da identidade propia humana. 	<ul style="list-style-type: none"> B5.3. Recoñecer e reflexionar, de maneira argumentada, sobre a interacción dialéctica entre o compoñente natural e o cultural que caracterizan o ser humano como tal, sendo o culturalmente adquirido condición para a innovación e a creatividade que caracterizan a especie. 	<ul style="list-style-type: none"> FIB5.3.1. Identifica e expón en que consiste o compoñente natural innato do ser humano, e a súa relación cos elementos culturais que xorden nos procesos de antropoxénese e humanización, dando lugar á identidade propia do ser humano. 	<ul style="list-style-type: none"> CCEC CSC 	<ul style="list-style-type: none"> Exame/cuestionario Composición escrita
		<ul style="list-style-type: none"> FIB5.3.2. Diserta sobre o ser humano en tanto que resultado da dialéctica evolutiva entre o xeneticamente innato e o culturalmente adquirido, condición para a innovación e a 	<ul style="list-style-type: none"> CSIEE CCEC 	<ul style="list-style-type: none"> Composición escrita

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Instrumentos de cualificación
		capacidade creativa que caracterizan a nosa especie.		
		<ul style="list-style-type: none"> FIB5.3.3. Localiza información en internet acerca das investigacións actuais sobre a evolución humana, e reflicte a información seleccionada e sistematizada de xeito colaborativo. 	<ul style="list-style-type: none"> CD CSC 	<ul style="list-style-type: none"> Buscas, procesamento datos
<ul style="list-style-type: none"> B1.2. Composición escrita de argumentos de reflexión filosófica e de discursos orais, manexando as regras básicas da retórica e a argumentación. 	<ul style="list-style-type: none"> B5.4. Valorar os coñecementos adquiridos nesta unidade, rexeitando os prexuízos tanto etnocéntricos como por motivos físicos, e tamén as actitudes de intolerancia, inxustiza e exclusión. 	<ul style="list-style-type: none"> FIB5.4.1. Argumenta con coherencia, baseándose nos datos obxectivos aprendidos, sobre as implicacións de adoptar prexuízos etnocéntricos para xulgar os seres humanos e as culturas. 	<ul style="list-style-type: none"> CSC 	<ul style="list-style-type: none"> Composición escrita
<ul style="list-style-type: none"> B5.4. Visión grega. Heroe homérico: concepto socrático. Dualismo platónico. Animal racional e político aristotélico. Materialismo e individualismo helenista. B5.5. Pensamento medieval: creación á imaxe divina; nova concepción do corpo e a alma, da morte e da liberdade. B5.6. Renacemento: antropocentrismo e humanismo. B5.7. Modernidade e século XIX: razón, emocións e liberdade. B5.8. O ser humano na filosofía contemporánea. 	<ul style="list-style-type: none"> B5.5. Coñecer e reflexionar sobre as concepcións filosóficas sobre o ser humano como tal que se viñeron dando ao longo da filosofía occidental, comparando semellanzas e diferenzas entre as sucesivas formulacións, analizando criticamente a influencia do contexto sociocultural na concepción filosófica, e valorando algunhas formulacións diverxentes que abriron camiño cara á consideración actual da persoa. 	<ul style="list-style-type: none"> FIB5.5.1. Contrasta e relaciona as principais concepcións filosóficas que se viñeron dando historicamente sobre o ser humano. FIB5.5.2. Analiza de xeito crítico textos significativos e breves dos grandes pensadores. FIB5.5.3. Usa con rigor termos como dualismo e monismo antropolóxico, areté, mente, corpo, espírito, creacionismo, antropocentrismo, teocentrismo, alma, humanismo, persoa, dignidade, sentido, estado de natureza, estado de civilización, existencia, liberdade, emoción, paixón, determinismo, alienación, nihilismo, existencia, inconsciente, morte, historia ou transcendencia, entre outros. 	<ul style="list-style-type: none"> CCEC CCL CCL 	<ul style="list-style-type: none"> Exame/cuestionario Composición escrita Análise textos Exame/cuestionario Análise textos Composición escrita

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Instrumentos de cualificación
<ul style="list-style-type: none"> B5.9. Visións filosóficas orientais: budismo, taoísmo e hinduísmo. 	<ul style="list-style-type: none"> B5.6. Comparar a visión filosófica occidental do ser humano coa visión filosófica oriental, o budismo, o taoísmo e o hinduísmo, e argumentar as opinións propias sobre semellanzas e diferenzas. 	<ul style="list-style-type: none"> FIB5.6.1. Contrasta e relaciona as principais concepcións filosóficas que se viñeron dando historicamente no contexto da filosofía occidental sobre o ser humano, coa visión filosófica oriental, o budismo, o taoísmo e o hinduísmo. 	<ul style="list-style-type: none"> CCEC 	<ul style="list-style-type: none"> Composición escrita Buscas, procesamento de datos Traballo de investigación
<ul style="list-style-type: none"> B5.10. Algunhas claves sobre o sentido da existencia humana. B5.11. Cuestión do sentido, a esencia e a existencia, o eu, a liberdade, a morte, o destino, o azar, a historia e a necesidade de transcendencia. 	<ul style="list-style-type: none"> B5.7. Disertar, de forma oral e escrita, sobre as temáticas intrinsecamente filosóficas no ámbito do sentido da existencia, como poden ser a cuestión do sentido, a esencia e a existencia, o eu, a liberdade, a morte, o destino, o azar, a historia ou a necesidade de transcendencia, entre outras. 	<ul style="list-style-type: none"> FIB5.7.1. Diserta, de xeito oral e escrito, sobre as grandes cuestións metafísicas que lle dan sentido á existencia humana. 	<ul style="list-style-type: none"> CCL 	<ul style="list-style-type: none"> Composición escrita
		<ul style="list-style-type: none"> FIB5.7.2. Argumenta e razoa, de xeito oral e escrito, acerca dos puntos de vista propios sobre o ser humano, desde a filosofía e sobre diferentes temáticas filosóficas relacionadas co sentido da existencia humana. 	<ul style="list-style-type: none"> CCL 	<ul style="list-style-type: none"> Composición escrita
<ul style="list-style-type: none"> B5.12. Reflexión filosófica sobre o corpo. B5.13. Teorías filosóficas sobre a relación entre mente e corpo. 	<ul style="list-style-type: none"> B5.8. Coñecer algunhas teorías filosóficas occidentais sobre o corpo humano, e reflexionar de xeito colaborativo e argumentar acerca dos puntos de vista propios. 	<ul style="list-style-type: none"> FIB5.8.1. Coñece as teorías filosóficas da relación entre mente e corpo (monismo, dualismo e emerxentismo), e argumenta sobre esas teorías comparando semellanzas e diferenzas, de forma colaborativa. 	<ul style="list-style-type: none"> CMCCT 	<ul style="list-style-type: none"> Exame/cuestionario Análise de textos Composición escrita

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Instrumentos de cualificación
Bloque 6. A racionalidade práctica				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.5. Racionalidade teórica e práctica. ▪ B6.1. Orixe da ética occidental: Sócrates fronte aos sofistas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.1. Identificar a especificidade da razón na súa dimensión práctica, en tanto que orientadora da acción humana. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ FIB6.1.1. Recoñece a función da racionalidade práctica para dirixir a acción humana, aínda recoñecendo os seus vínculos ineludibles coa razón teórica e a intelixencia emocional. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Composición escrita
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ FIB6.1.2. Explica a orixe da ética occidental no pensamento grego, contrastando, de forma razoada, a concepción socrática coa dos sofistas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Exame/cuestionario ▪ Análise textos
<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.2. A ética como reflexión sobre a acción moral: carácter, conciencia e madurez moral. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.2. Recoñecer o obxecto e función da ética. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ FIB6.2.1. Explica e razoa acerca do obxecto e a función da ética. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Análise textos ▪ Composición escrita
<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.3. Principais teorías sobre a moral humana. ▪ B6.4. Procura da felicidade. ▪ B6.5. A boa vontade: Kant. ▪ B6.6. A xustiza como virtude ético-política. ▪ B6.7. Relativismo e universalismo moral. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.3. Coñecer e explicar as principais teorías éticas sobre a xustiza e a felicidade, e sobre o desenvolvemento moral. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ FIB6.3.1. Expresa de xeito crítico as argumentacións das principais teorías éticas sobre a felicidade e a virtude, razoando as súas propias ideas, e achega exemplos do seu cumprimento e do seu incumprimento. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSIEE ▪ CSC 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Exame/cuestionario ▪ Análise textos ▪ Composición escrita
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ FIB6.3.2. Expresa de maneira crítica as argumentacións das principais teorías éticas sobre a xustiza, razoando as súas propias ideas, e achega exemplos do seu cumprimento e do seu incumprimento. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSIEE 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Exame/cuestionario ▪ Análise textos ▪ Composición escrita

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Instrumentos de cualificación
		<ul style="list-style-type: none"> FIB6.3.3. Analiza textos breves dalgúns dos filósofos representantes das principais teorizacións éticas e sobre o desenvolvemento psicolóxico moral do individuo. 	<ul style="list-style-type: none"> CSC 	<ul style="list-style-type: none"> Análise textos
		<ul style="list-style-type: none"> FIB6.3.4. Usa con rigor termos como ética, moral, acción moral, autonomía, responsabilidade, convención moral, madurez moral, virtude moral, subxectivismo, relativismo e universalismo moral, utilitarismo, deber moral, ética de máximos, ética de mínimos, consenso, xustiza, eudemonismo, hedonismo, emotivismo e utilitarismo. 	<ul style="list-style-type: none"> CCL 	<ul style="list-style-type: none"> Exame/cuestionario Análise textos Composición escrita
<ul style="list-style-type: none"> B6.8. Fundamentos filosóficos do Estado. B6.9. Principais interrogantes da filosofía política. 	<ul style="list-style-type: none"> B6.4. Explicar a función, as características e os principais interrogantes da filosofía política, como a orixe e a lexitimidade do Estado, as relacións entre o individuo e o Estado ou a natureza das leis. 	<ul style="list-style-type: none"> FIB6.4.1. Identifica a función, as características e os principais interrogantes da filosofía política. 	<ul style="list-style-type: none"> CSC 	<ul style="list-style-type: none"> Cuestionario Análise textos
		<ul style="list-style-type: none"> FIB6.4.2. Utiliza con rigor conceptos como democracia, Estado, xustiza, dereito, dereitos naturais, Estado democrático e de dereito, legalidade, lexitimidade, convención, contractualismo, alienación, ideoloxía, utopía, entre outros conceptos clave da filosofía política. 	<ul style="list-style-type: none"> CCL 	<ul style="list-style-type: none"> Exame/cuestionario Análise textos Composición escrita
<ul style="list-style-type: none"> B6.10. A xustiza segundo Platón. B6.11. O convencionalismo nos sofistas. B6.12. Realismo político: Maquiavelo. B6.13. Contractualismo: Hobbes, Locke, Rousseau e Montesquieu. 	<ul style="list-style-type: none"> B6.5. Coñecer as teorías e os conceptos filosóficos principais que estiveron na base da construción da idea de Estado e das súas funcións, apreciando o papel da filosofía como reflexión crítica. 	<ul style="list-style-type: none"> FIB6.5.1. Explica de xeito coherente as formulacións filosófico-políticas de Platón, os sofistas, Maquiavelo, Locke, Montesquieu, Rousseau, Hobbes, Kant, John Stuart Mill, Popper ou Habermas, entre outros. 	<ul style="list-style-type: none"> CCEC CSC 	<ul style="list-style-type: none"> Exame/cuestionario Análise textos Buscas, procesamiento datos

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Instrumentos de cualificación
<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.14. A paz perpetua de Kant. ▪ B6.15. Fundamentos filosóficos do capitalismo no século XIX. John Stuart Mill. Alienación e ideoloxía segundo Marx. ▪ B6.16. Disputa política entre Popper e a escola de Frankfurt. 		<ul style="list-style-type: none"> ▪ FIB6.5.2. Analiza e reflexiona sobre a relación entre individuo e Estado, sobre a base do pensamento dos sofistas, Marx e a escola de Frankfurt. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Exame/cuestionario ▪ Análise textos ▪ Composición escrita
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ FIB6.5.3. Analiza de xeito crítico textos significativos e breves dalgúns dos autores estudados, nos que se argumente sobre o concepto de Estado, os seus elementos e as súas características. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Análise textos ▪ Composición escrita
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ FIB6.5.4. Valora e utiliza a capacidade argumentativa, de forma oral e escrita, contra a arbitrariedade, o autoritarismo e a violencia. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Composición escrita
<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.17. Función do pensamento utópico. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.6. Disertar de xeito oral e escrito sobre a utilidade do pensamento utópico, analizando e valorando a súa función, para propoer posibilidades alternativas, proxectar ideas innovadoras e avaliar o xa experimentado. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ FIB6.6.1. Reflexiona por escrito sobre as posibilidades do pensamento utópico, e argumenta as súas propias ideas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Composición escrita
<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.18. Legalidade e lexitimidade. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.7. Distinguir os conceptos de legalidade e lexitimidade. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ FIB6.7.1. Describe e compara os conceptos de legalidade e lexitimidade. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CSC 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Exame/cuestionario ▪ Composición escrita

3ª Avaliación

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Instrumentos de avaliación
<ul style="list-style-type: none"> B6.19. Capacidade simbólica. E. Cassirer. B6.20. Creatividade. H. Poincaré. 	<ul style="list-style-type: none"> B6.8. Recoñecer a capacidade simbólica como elemento distintivo da especie humana. 	<ul style="list-style-type: none"> FIB6.8.1. Explica as teses fundamentais de E. Cassirer sobre a capacidade simbólica humana, e as de H. Poincaré sobre o proceso creativo. 	<ul style="list-style-type: none"> CCEC 	<ul style="list-style-type: none"> Análise textos Composición escrita
<ul style="list-style-type: none"> B6.21. Estética filosófica: función e características. B6.22. A arte como instrumento de comprensión e expresión simbólica da realidade. B6.23. A estética filosófica e a capacidade simbólica do ser humano. A realidade desde a arte, a literatura e a música. 	<ul style="list-style-type: none"> B6.9. Coñecer o campo da estética, reflexionando sobre as contribucións filosóficas realizadas por tres das construcións simbólicas culturais fundamentais. 	<ul style="list-style-type: none"> FIB6.9.1. Comprende e usa conceptos como estética, creatividade, creación, símbolo, signo, arte, experiencia estética, mimese, beleza, gusto, subxectividade, xuízo estético e vanguardia. 	<ul style="list-style-type: none"> CCL CCEC 	<ul style="list-style-type: none"> Exame/cuestionario Análise textos
		<ul style="list-style-type: none"> FIB6.9.2. Contrasta e relaciona algunhas construcións simbólicas fundamentais no contexto da cultura occidental, e analiza, de xeito colaborativo, textos literarios, audicións musicais e visualizacións de obras de arte para explicar os contidos da unidade. 	<ul style="list-style-type: none"> CAA CCEC 	<ul style="list-style-type: none"> Buscas, procesamiento datos
<ul style="list-style-type: none"> B6.24. Relación da arte coa ética, co coñecemento e coa técnica. 	<ul style="list-style-type: none"> B6.10. Relacionar a creación artística con outros campos como o da ética, o coñecemento e a técnica. 	<ul style="list-style-type: none"> FIB6.10.1. Diserta sobre a relación e a posibilidade transformadora da realidade humana, a creación artística, a ciencia e a ética. 	<ul style="list-style-type: none"> CSC CCEC 	<ul style="list-style-type: none"> Composición escrita
<ul style="list-style-type: none"> B6.25. Sentimento, experiencia e xuízo estético. Beleza. Creación artística e sociedade. Abstracción artística e pensamento metafísico. A arte como xustificación ou 	<ul style="list-style-type: none"> B6.11. Analizar textos en que se comprenda o valor da arte, a literatura e a música como vehículos de transmisión do pensa- 	<ul style="list-style-type: none"> FIB6.11.1. Coñece e describe algúns dos elementos fundamentais da reflexión estética sobre a arte, analizando textos significativos de filósofos como Platón, Schelling, Hume, Kant, Nietzsche, Walter Benjamin, Gadamer, Marcuse ou Adorno, 	<ul style="list-style-type: none"> CCEC 	<ul style="list-style-type: none"> Análise textos Buscas, procesamento

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Instrumentos de avaliación
<p>como crítica da realidade.</p> <ul style="list-style-type: none"> B6.26. Filosofía e arte. Filosofía e literatura. Filosofía e música. 	<p>mento filosófico, utilizando con precisión o vocabulario específico propio da estética filosófica.</p>	<p>entre outros, e aplica esas ideas ao estudo de diversas obras de arte.</p>		<p>datos</p>
		<ul style="list-style-type: none"> FIB6.11.2. Entende o valor filosófico da literatura, analizando textos breves de pensadores e literatos como Platón, Santo Agostiño, Calderón de la Barca, Pío Baroja, A. Machado, Voltaire, Goethe, Sartre, Unamuno, Borges ou Camus, entre outros. 	<ul style="list-style-type: none"> CCEC 	<ul style="list-style-type: none"> Análise textos Buscas, procesamento datos Composición escrita
		<ul style="list-style-type: none"> FIB6.11.3. Coñece a visión filosófica da música a través da análise de textos filosóficos sobre as visións dos pitagóricos, de Platón, Schopenhauer, Nietzsche ou Adorno, entre outros, así como mediante audicións significativas. 	<ul style="list-style-type: none"> CCEC 	<ul style="list-style-type: none"> Buscas, procesamento datos Composición escrita
<ul style="list-style-type: none"> B1.2. Composición escrita de argumentos de reflexión filosófica e de discursos orais, manexando as regras básicas da retórica e a argumentación. 	<ul style="list-style-type: none"> B6.12. Reflexionar por escrito sobre algunha das temáticas significativas estudadas, argumentando as propias posicións, e ampliar en internet a información aprendida. 	<ul style="list-style-type: none"> FIB6.12.1. Diserta de xeito claro e coherente sobre o valor das artes para transmitir ideas filosóficas, e procura e selecciona información en internet que amplíe o xa aprendido. 	<ul style="list-style-type: none"> CD CSC 	<ul style="list-style-type: none"> Buscas, procesamento datos Composición escrita
<ul style="list-style-type: none"> B6.27. Retórica, argumentación e lóxica: a comunicación desde a filosofía. B6.28. Importancia da comunicación e a súa relación coa linguaxe, a verdade e a realidade. 	<ul style="list-style-type: none"> B6.13. Entender a importancia da comunicación para o desenvolvemento do ser humano e as sociedades. 	<ul style="list-style-type: none"> FIB6.13.1. Coñece e manexa con rigor conceptos como símbolo, comunicación, linguaxe formal, lóxica, xuízo lóxico, razoamento, demostración, discurso, elocuencia, orador, retórica, exordio, inventio, dispositio, argumentación, elocutio, compositio, actio, falacia, debate, negociación, persuasión e 	<ul style="list-style-type: none"> CCL 	<ul style="list-style-type: none"> Exame/cuestionario Análise textos

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Instrumentos de avaliación
		concepto universal, entre outros.		
<ul style="list-style-type: none"> B6.29. Lóxica proposicional. 	<ul style="list-style-type: none"> B6.14. Coñecer en que consiste a lóxica proposicional e apreciar o seu valor para amosar o razoamento correcto e a expresión do pensamento como condición fundamental para as relacións humanas. 	<ul style="list-style-type: none"> FIB6.14.1. Utiliza os elementos e as regras do razoamento da lóxica de enunciados. 	<ul style="list-style-type: none"> CAA 	<ul style="list-style-type: none"> Exame/cuestionario
<ul style="list-style-type: none"> B6.30. Retórica e composición do discurso. 	<ul style="list-style-type: none"> B6.15. Coñecer as dimensións que forman parte da composición do discurso retórico, e aplicalas na composición de discursos. 	<ul style="list-style-type: none"> FIB6.15.1. Comprende e explica a estrutura e o estilo da retórica e da argumentación. 	<ul style="list-style-type: none"> CCL 	<ul style="list-style-type: none"> Composición escrita
		<ul style="list-style-type: none"> FIB6.15.2. Coñece a estrutura e a orde do discurso, e escribe breves discursos retóricos establecendo coherentemente a exposición e a argumentación. 	<ul style="list-style-type: none"> CCL 	<ul style="list-style-type: none"> Buscas, procesamento datos Composición escrita
<ul style="list-style-type: none"> B6.31. Argumentación: regras e ferramentas do diálogo e a demostración de argumentos. B6.32. Filosofía da linguaxe: o problema filosófico dos conceptos universais e o erro argumentativo da xeneralización apresurada. 	<ul style="list-style-type: none"> B6.16. Coñecer e utilizar as regras e as ferramentas básicas do discurso baseado na argumentación demostrativa. 	<ul style="list-style-type: none"> FIB6.16.1. Constrúe un diálogo argumentativo no que demonstra as súas propias teses mediante as regras e as ferramentas da argumentación. 	<ul style="list-style-type: none"> CSIEE CSC 	<ul style="list-style-type: none"> Composición escrita
		<ul style="list-style-type: none"> FIB6.16.2. Distingue un argumento veraz dunha falacia. 	<ul style="list-style-type: none"> CAA 	<ul style="list-style-type: none"> Análise textos
		<ul style="list-style-type: none"> FIB6.16.3. Analiza e comenta textos breves e significativos sobre a arte da retórica e a argumentación de Platón, Aristóteles, Cicerón, Quintiliano, Tácito e autores/as contemporáneos/as. 	<ul style="list-style-type: none"> CCEC 	<ul style="list-style-type: none"> Análise textos
<ul style="list-style-type: none"> B6.33. A filosofía e a empresa como proxecto racional. 	<ul style="list-style-type: none"> B6.17. Coñecer as posibilidades da filosofía na creación dun 	<ul style="list-style-type: none"> FIB6.17.1. Utiliza conceptos con sentido filosófico e aplícaos 	<ul style="list-style-type: none"> CSIEE 	<ul style="list-style-type: none"> Traballo investigación

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Instrumentos de avaliación
	proyecto, en xeral, e no ámbito empresarial en particular, e valorar o seu papel potenciador da análise, a reflexión e o diálogo.	ao contexto empresarial: principios, saber, orde lóxica, finalidade, demostración, razoamento, indución, dedución, argumentación, sentido, significado, creatividade, diálogo, obxectivo/subxectivo, emocións, globalidade e valor, entre outros.		<ul style="list-style-type: none"> Composición escrita
<ul style="list-style-type: none"> B6.34. O modo metafísico de preguntar para deseñar un proxecto vital e de empresa. B6.35. Os procesos de cuestionamento e a importancia da definición de obxectivos. 	<ul style="list-style-type: none"> B6.18. Comprender a importancia do modo de "preguntar radical" da metafísica para proxectar unha idea ou un proxecto vital ou empresarial, facilitando os procesos de cuestionamento e definición das preguntas radicais e as respostas a estas. 	<ul style="list-style-type: none"> FIB6.18.1. Formula correctamente os interrogantes filosóficos radicais que deben estar na base da creación dun proxecto, tanto vital como laboral, como "que son?", "que fago?", "por que?", "para que?", "cal é o meu obxectivo?", "cal é o seu sentido, a súa razón de ser?", etc., e saber argumentar a defensa das respostas. 	<ul style="list-style-type: none"> CSIEE CSC 	<ul style="list-style-type: none"> Traballo investigación Composición escrita
<ul style="list-style-type: none"> B6.36. Proceso de análise racional do conxunto dun sistema, dos elementos que o integran e da orde racional que subxace á estrutura lóxica dun proxecto, vital e empresarial. 	<ul style="list-style-type: none"> B6.19. Comprender o valor da teoría do coñecemento, a razón crítica e a lóxica para introducir racionalidade na orixe e no desenvolvemento dun proxecto. 	<ul style="list-style-type: none"> FIB6.19.1. Deseña un proxecto vital ou empresarial, sobre a base da filosofía, valorando a íntima relación entre os pensamentos e as accións, entre a razón e as emocións, a través do diálogo, da argumentación e a linguaxe filosófica. 	<ul style="list-style-type: none"> CSIEE 	<ul style="list-style-type: none"> Traballo investigación Composición escrita
<ul style="list-style-type: none"> B6.37. Importancia do diálogo e da defensa argumentativa de proxectos, fins e medios. 	<ul style="list-style-type: none"> B6.20. Valorar as técnicas do diálogo filosófico, a argumentación e a retórica para organizar a comunicación entre as partes e a resolución de negociacións e de conflitos, para xerar diálogo baseado na capacidade de argumentar correctamente, para definir e comunicar correctamente o obxectivo dun proxecto. 	<ul style="list-style-type: none"> FIB6.20.1. Coñece e utiliza as ferramentas da argumentación e o diálogo na resolución de dilemas e conflitos dentro dun grupo humano. 	<ul style="list-style-type: none"> CSC 	<ul style="list-style-type: none"> Traballo investigación Composición escrita
<ul style="list-style-type: none"> B6.38. Deseño dun proxecto vital e laboral. Papel da Estética no desenvolvemento do pensamento creativo e innovador. 	<ul style="list-style-type: none"> B6.21. Valorar a capacidade da estética filosófica para favorecer o pensamento creativo e innovador que permite adaptarse e anticiparse aos cambios, xerando innovación e evitando o estancamento, valorando así a función e a importancia das persoas emprendedoras e innovadoras para a construción e o avance 	<ul style="list-style-type: none"> FIB6.21.1. Valora a posibilidade de crear tarefas innovadoras, valorando a función e a importancia das persoas emprendedoras e innovadoras para a construción e o avance dunha cultura, e a transformación da realidade. 	<ul style="list-style-type: none"> CSIEE 	<ul style="list-style-type: none"> Traballo investigación Composición escrita

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Instrumentos de avaliación
	dunha cultura, e a transformación da realidade.			
<ul style="list-style-type: none"> B6.39. Importancia da ética para establecer o sistema de valores no traballo. 	<ul style="list-style-type: none"> B6.22. Comprender e apreciar a función axiolóxica da ética para establecer un sistema de valores que permita mellorar o clima laboral, comprendendo que os valores éticos son clave para lograr o equilibrio entre innovación, sustentabilidade e competitividade. 	<ul style="list-style-type: none"> FIB6.22.1. Realiza un decálogo de valores éticos que deben rexer no mundo laboral e de cara á sociedade e á natureza. 	<ul style="list-style-type: none"> CSC 	<ul style="list-style-type: none"> Traballo de investigación Composición escrita
		<ul style="list-style-type: none"> FIB6.22.2. Valora e diserta sobre a importancia do traballo para desenvolvernos como seres humanos, para o avance dunha cultura e para transformar a realidade. 	<ul style="list-style-type: none"> CSC 	<ul style="list-style-type: none"> Traballo de investigación Composición escrita
<ul style="list-style-type: none"> B6.40. Razón crítica en tanto que reguladora da acción humana. 	<ul style="list-style-type: none"> B6.23. Coñecer e valorar a importancia da razón crítica para o avance dun proxecto persoal e colectivo. 	<ul style="list-style-type: none"> FIB6.23.1. Comprende e valora a importancia da razón crítica para o avance dun proxecto persoal e colectivo. 	<ul style="list-style-type: none"> CSC 	<ul style="list-style-type: none"> Traballo de investigación Composición escrita

Mínimos para superar a materia: as aprendizaxes transversais. Aplicables a todos os contidos propios da materia, estas aprendizaxes son formuladas no *dcb* nos seguintes termos:

- *FIB1.1.1. Analiza de xeito crítico textos pertencentes a pensadores/as destacados/as, identifica a problemática e as solucións expostas (distinguindo as teses principais e a orde da argumentación) e relaciona os problemas propostos nos textos co estudado na unidade, e/ou co achegado por outros/as filósofos/as ou correntes, e/ou con saberes distintos da filosofía.*
- *FIB1.2.1. Argumenta e razoa as súas opinións de forma oral e escrita, con claridade e coherencia, e demostrando un esforzo creativo e educativo na valoración persoal dos problemas filosóficos analizados.*
- *FIB1.3.1. Selecciona e sistematiza información obtida tanto de libros específicos como de internet, usando as posibilidades das novas tecnoloxías para consolidar e ampliar a información.*
- *FIB1.3.2. Elabora listas de vocabulario de conceptos e comprende o seu significado, aplícaos con rigor e organízalos en esquemas ou mapas conceptuais, táboas cronolóxicas e outros procedementos útiles para a comprensión da filosofía.*
- *FIB1.4.1. Elabora con rigor esquemas, mapas conceptuais, táboas cronolóxicas, etc., amosando a comprensión dos eixes conceptuais estudados.*

Concrecións explícitas en *dcb*:

1ª Avaliación:

- *FIB2.4.1. Comprende e usa con rigor conceptos filosóficos como razón, sentidos, mito, logos, arché, necesidade, continxencia, causa, existencia, metafísica, lóxica, gnoseoloxía, obxectividade, etc*
- *FIB2.5.1. Le e analiza de xeito crítico fragmentos de textos breves e significativos sobre a orixe da explicación racional e acerca das funcións e as características do pensamento filosófico, pertencentes a pensadores/as, que identifiquen as problemáticas filosóficas formuladas.*

- *FIB3.3.1. Analiza fragmentos de textos breves de Descartes, Hume, Kant, Nietzsche, Ortega y Gasset, Habermas, Popper, Kuhn ou Michel Serres, entre outros.*
- *FIB3.4.3. Usa con rigor termos epistemolóxicos como indución, hipotético-dedutivo, método, verificación, predición, realismo, causalidade, obxectividade, relatividade, caos e indeterminismo, entre outros.*
- *FIB4.4.1. Elabora esquemas, táboas e/ou mapas conceptuais que comparen os caracteres adxudicados historicamente ao Universo, entendido como totalidade do real, contextualizando historicamente e culturalmente cada cosmovisión e ampliando información mediante internet e/ou fontes bibliográficas.*
- *FIB4.5.1. Analiza textos filosóficos e científicos, clásicos e contemporáneos, que aborden as mesmas problemáticas, e investigar a vixencia das ideas expostas.*
- *FIB4.5.2. Reflexiona sobre as implicacións filosóficas que afectan a visión do ser humano en cada cosmovisión filosófico-científica estudada, e argumenta as súas propias ideas de xeito razoado e creativo.*

2ª Avaliación:

- *FIB5.4.1. Argumenta con coherencia, baseándose nos datos obxectivos aprendidos, sobre as implicacións de adoptar prexuízos etnocéntricos para xulgar os seres humanos e as culturas.*

3ª Avaliación:

- *FIB6.12.1. Diserta de xeito claro e coherente sobre o valor das artes para transmitir ideas filosóficas, e procura e selecciona información en internet que amplíe o xa aprendido.*

Inclúo na relación de mínimos as seguintes aprendizaxes avaliáveis da 2ª e 3ª avaliación:

- *FIB5.1.1. Utilizar con rigor vocabulario específico da temática, como evolución, dialéctica, proceso, progreso, azar, selección natural, apto, reduccionismo, creacionismo, evolución cultural, determinismo xenético, natureza e cultura.*

- *FIB5.5.3. Usa con rigor termos como dualismo e monismo antropológico, areté, mente, corpo, creacionismo, antropocentrismo, teocentrismo, alma, humanismo, persoa, estado de natureza, estado de civilización, liberdade, determinismo, alienación, nihilismo, entre outros.*
- *FIB6.3.4. Usa con rigor termos como ética, moral, acción moral, autonomía, responsabilidade, convención moral, madurez moral, virtude moral, subxectivismo, relativismo e universalismo moral, utilitarismo, deber moral, ética de máximos, ética de mínimos, consenso, xustiza, eudemonismo, hedonismo, emotivismo e utilitarismo.*
- *FIB6.13.1. Coñece e manexa con rigor conceptos como símbolo, comunicación, linguaxe formal, lóxica, xuízo lóxico, razoamento, demostración, argumentación e concepto universal, entre outros.*

PROCEDEMENTOS E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN

A avaliación do proceso de aprendizaxe do alumnado será continua. Non haberá, por tanto, nin temas, nin avaliacións pechadas, nin probas específicas de recuperación/s.

Instrumentos para avaliar as aprendizaxes do alumnado:

- exames /cuestionarios
- análise/comentario de textos.
- traballos de investigación,
- buscas de información/elaboración de datos,
- redaccións/composicións/disertacións de carácter filosófico

No contexto do ensino presencial, análise de textos e composicións de carácter filosófico serán materia de exame. Haberá dous exames por avaliación, os dous tras traballar na aula os temas correspondentes á mesma. Serán exames consecutivos: unha vez corrixido e cualificado o primeiro exame, e tras poñer en común a análise de cuestións, realizaremos o segundo.

Na corrección grupal das cuestións de exame, expor e comentar na clase as propias respostas será totalmente opcional. Non así a exposición dos traballos de investigación que, loxicamente, incluírán buscas de información e procesamento de datos e que, sempre que o desenvolvemento do curso así o permita, alumnos e alumnas si terán que presentar na aula.

Sempre que sexa posible, a cualificación da avaliación basearase conxuntamente na realización de exames e dun traballo de investigación. A porcentaxe na nota da avaliación será 60% e 40% respectivamente

Ensino non presencial

Cuestionarios substituirán exames. Buscas de información e elaboración de datos (esquemas comparativos, cadros cronolóxicos...) incluíranse neles. Publicaranse periodicamente na aula dixital. A cualificación dos cuestionarios resoltos, procesados como documento de texto e enviados a través da aula virtual na data sinalada sumárase, máximo: 8 puntos.

Redaccións/composicións de carácter filosófico complementaran o 20% restante da cualificación na avaliación correspondente.

2º BACHARELATO. HISTORIA DA FILOSOFÍA

TEMPORALIZACIÓN

Tal é como establece a Lei, a materia está organizada en cinco bloques: o primeiro é transversal, contéplanse nel aprendizaxes de tipo instrumental: análise de textos, argumentación, ..; os catro bloques restantes corresponden ás catro épocas máis relevantes da historia no relativo ao pensamento: Grecia Antiga, a Idade Media, Modernidade e Ilustración e Idade Contemporánea.

No primeiro trimestre traballaremos contidos e estándares avaliábeis correspondentes á Filosofía antiga e medieval. En trimestres sucesivos, Filosofía moderna e contemporánea respectivamente.

A temporalización dos estándares propostos polo Grupo de traballo de Filosofía na CIUG é concretamente a seguinte:

- Filosofía antiga (Primeiro trimestre):

- *A orixe do cosmos na corrente presocrática.*
 - *Dialéctica socrática e relativismo dos sofistas.*
 - *Realidade e coñecemento en Platón.*
 - *Platón: antropoloxía e política.*
 - *Física e metafísica en Aristóteles.*
 - *Ética e política en Aristóteles.*
 - *O problema razón-fe na filosofía medieval*
- *Filosofía moderna (Segundo trimestre)*
- *Descartes: o problema do método e a evidencia do cogito.*
 - *O liberalismo político de Locke.*
 - *Hume: crítica das ideas de sustancia e causalidade.*
 - *Razón e progreso na Ilustración.*
 - *Os límites do coñecemento en Kant.*
 - *A lei moral en Kant.*

- Filosofía contemporánea (Terceiro trimestre)
 - *Alienación e ideoloxía en Marx.*
 - *Nietzsche: crítica da cultura occidental.*
 - *Ortega y Gasset: a razón vital.*

GRAO MÍNIMO PARA SUPERAR A MATERIA

Mínimos para superar a materia: as aprendizaxes transversais. Aplicables a todos os contidos propios da materia, estas aprendizaxes básicas son as seguintes:

Comentario de texto e argumentación:

- *HFB1.1.1. Comprende o sentido global dos textos máis salientables dos/das autores/as estudados/as, recoñecendo a orde lóxica da argumentación e as formulacións que se defenden, e é quen de transferir os coñecementos a outros/as autores/as ou problemas.*
- *HFB1.1.2. Analiza as ideas do texto, identificando a conclusión e os conceptos e as ideas relevantes, e recoñece a súa estrutura e a orde lóxica das súas ideas.*
- *HFB1.1.3. Argumenta a explicación das ideas presentes no texto, en relación coa filosofía do/da autor/a e os contidos estudados.*
- *HFB1.2.1. Argumenta as súas propias opinións con claridade e coherencia, tanto oralmente como por escrito.*

Cuestións teóricas

- As cuestións teóricas formuladas avaliarase atendendo á pertinencia dos contidos informativos da resposta verbo do que se pregunta, á precisión no uso dos conceptos e á coherencia e articulación discursiva da exposición, na que ademais se terá en conta a corrección expresiva e gramatical.

Ferramentas de aprendizaxe, investigación e aplicación das competencias dixitais e da comunicación á Historia da filosofía.

- *HFB1.3.1. Sintetiza correctamente a filosofía de cada autor/a, mediante resumos dos seus contidos fundamentais, e clasifícaaos nos núcleos temáticos que atravesan a historia da filosofía: realidade, coñecemento, ser humano, ética e política.*
- *HFB1.3.2. Elabora listaxes de vocabulario de conceptos, comprende o seu significado, organízalos en esquemas ou mapas conceptuais, táboas cronolóxicas e outros procedementos útiles para a comprensión da filosofía do autor, e aplícaaos con rigor.*
- *HFB1.3.3. Selecciona información de distintas fontes, bibliográficas e de internet, e recoñece as fontes fiables.*
- *HFB1.3.4. Realiza redaccións ou disertacións que impliquen un esforzo creativo e unha valoración persoal dos problemas filosóficos formulados na historia da filosofía.*
- *HFB1.4.1. Utiliza as ferramentas informáticas e da web 2.0. (wikis, blogs, redes sociais, procesador de textos, presentación de diapositivas ou recursos multimedia, etc.) para o desenvolvemento do seu traballo.*
- *HFB1.4.2. Realiza procuras avanzadas en internet sobre os contidos da investigación, e decide os conceptos adecuados.*

PROCEDEMENTOS E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN

A avaliación do proceso de aprendizaxe do alumnado será continua. Non haberá, por tanto, nin avaliacións pechadas, nin probas específicas de recuperación/s.

Instrumentos para avaliar as aprendizaxes do alumnado: probas escritas. Concretamente : o último modelo de exame proposto polo Grupo de traballo de Filosofía na CIUG; exame estruturado, neste momento, en dúas partes:

1. Estándar dun dos tres bloques históricos acompañado dun fragmento a comentar (obviamente, referido a dito estándar).
2. Estándar dun dos dous bloques históricos restantes.

Tendo en conta as características do propio modelo de exame e da dinámica específica deste curso, caben certas adaptacións á proposta do Grupo de traballo. Concretamente:

1ª Avaliación

-Outubro:

- Exame Platón: *Comente o fragmento proposto e a partir do comentario desenvolva a cuestión.* (20% da cualificación da 1ª avaliación)

-Novembro

- Exame Aristóteles: *Comente o fragmento proposto e a partir do comentario desenvolva a cuestión.* (60% da cualificación da 1ª avaliación)
- Exame filosofía grega (estándares): *Explique o seguinte tema.* (20% da cualificación da 1ª avaliación)

2ª Avaliación

-Xaneiro:

- Exame Filosofía medieval: *Comente o fragmento proposto e a partir do comentario desenvolva a cuestión.* (20% da cualificación da 2ª avaliación)

-Febreiro:

- Exame Filosofía moderna: *Comente o fragmento proposto e a partir do comentario desenvolva a cuestión.* (60% da cualificación da 2ª avaliación)
- Exame (estándares estudados): *Explique o seguinte tema.* (20% da cualificación da 2ª avaliación)

3ª Avaliación

-Marzo/Abril:

- Exame Filosofía moderna: *Comente o fragmento proposto e a partir do comentario desenvolva a cuestión.* (60% da cualificación 3ª avaliación/Ordinaria)
- Exame (estándar da liña asociada A/B ao fragmento proposto como texto no exame anterior): *Explique o seguinte tema.* (20% da cualificación 3ª avaliación/Ordinaria)

-Maio:

- Exame estándar Filosofía contemporánea: *Explique o seguinte tema.* (20% da cualificación da 3ª avaliación/Ordinaria)
- Exame final: modelo CIUG. (100% cualificación avaliación Ordinaria).

Tanto o alumnado suspenso tralas probas da 3ª avaliación como o alumnado interesado en modificar a cualificación obtida nela, terá opción de presentarse ao exame final na data determinada por Xefatura de estudos. A estrutura deste exame, igual que a do exame da avaliación extraordinaria, axustarase exactamente ao modelo proposto polo Grupo de traballo de Historia da Filosofía. A nota do exame será a nota que figure na avaliación ordinaria/extraordinaria no boletín.

Na hipótese do ensino non presencial, instrumentos de avaliación: cuestionarios substituirán exames. Buscas de información e elaboración de datos (táboas, cadros cronolóxicos...) incluíranse neles. Tamén se incluírán neles análises de textos. Publicaranse na aula dixital. A cualificación dos cuestionarios resoltos, procesados como documento de texto e enviados a través da aula virtual na data acordada sumarase, máximo: 8 puntos.

Composicións de carácter filosófico complementaran o 20% restante da cualificación na avaliación correspondente.

2º BACHARELATO. PSICOLOXÍA

TEMPORALIZACIÓN

1ª Avaliación

Bloque 1: *A psicoloxía como ciencia.*

Contidos	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Instrumentos de avaliación
<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.1. A psicoloxía desde as súas orixes en Grecia ata o século XIX. ▪ B1.2. Constitución da psicoloxía como saber autónomo: Wundt, Watson, James e Freud. ▪ B1.3. Diversidade de acepcións do termo psicoloxía ao longo da súa evolución. ▪ B1.4. Obxecto propio da psicoloxía. A psicoloxía e outros saberes. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ PSB1.1.1. Explica e constrúe un marco de referencia global da psicoloxía, desde as súas orixes en Grecia (nas filosofías de Platón e Aristóteles), ata o seu recoñecemento como saber independente da man de Wundt, Watson, James e Freud, definindo as acepcións do termo psicoloxía ao longo da súa evolución, desde o etimolóxico, como "ciencia da alma", aos achegados polas correntes actuais: condutismo, cognitivismo, psicanálise, humanismo ou Gestalt. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Buscas/procesamento datos ▪ Exame ▪ Análise textos

Contidos	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Instrumentos de avaliación
	PSB1.1.2. Recoñece e valora as cuestións e os problemas que investiga a psicoloxía desde os seus inicios, distinguindo a súa perspectiva das proporcionadas por outros saberes.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Buscas/procesamento datos ▪ Análise textos ▪ Redacción/disertación filosófica
<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.5. Obxectivos que caracterizan a psicoloxía. ▪ B1.6. Facetas teórica e práctica da psicoloxía, e ámbitos de aplicación. ▪ B1.7. Metodoloxías da investigación psicolóxica: métodos e obxectivos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ PSB1.2.1. Explica e estima a importancia dos obxectivos que caracterizan a psicoloxía: describir, explicar, predicir e modificar. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Análise textos ▪ Redacción/disertación filosófica
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ PSB1.2.2. Distingue e relaciona as facetas teórica e práctica da psicoloxía, e identifica as ramas en que se desenvolven (clínica e da saúde, da arte, das actividades físico-deportivas, da educación, forense, da intervención social, ambiental, etc.), investigando e valorando a súa aplicación nos ámbitos de atención na comunidade, como na familia e na infancia, na terceira idade, en minusvalías, muller, xuventude, minorías sociais e inmigrantes, cooperación para o desenvolvemento, etc. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Buscas/procesamento datos ▪ Redacción/disertación filosófica
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ PSB1.2.3. Describe e aprecia a utilidade das técnicas e das metodoloxías de investigación psicolóxica, explicando as características de cada unha, como son os métodos comprensivos (introspección, fenomenoloxía, hermenéutica, test, entrevista persoal, dinámica de grupos, etc.) e os seus obxectivos (observación, descrición, experimentación, explicación, estudos de casos, etc.). 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Buscas/procesamento datos ▪ Redacción/disertación
<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.8. Achegas máis importantes da psicoloxía na comprensión dos fenómenos humanos. Problemas tratados e conclusións ofrecidas. ▪ B1.9. Teorías psicolóxicas: psicanálise, condutismo, teoría cognitiva, Gestalt, 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ PSB1.3.1. Explica e recoñece a importancia das achegas que a psicolóxica realizou na comprensión dos fenómenos humanos, identificando os problemas específicos dos que se ocupa e as conclusións achegadas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Buscas/procesamento datos ▪ Redacción/disertación

Contidos	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Instrumentos de avaliación
humanismo e psicobioloxía. ▪ B1.10. Textos de autores como W. Wundt, S. Freud, A. Maslow, W. James e B. F. Skinner, entre outros.	▪ PSB1.3.2. Utiliza a súa capacidade de aprender a aprender, realizando os seus propios mapas conceptuais, utilizando medios informáticos, acerca das seguintes teorías: psicanálise, condutismo, teoría cognitiva, Gestalt, humanismo e psicobioloxía.	▪ CAA	▪ Buscas/procesamento datos
	▪ PSB1.3.3. Analiza e valora criticamente textos sobre os problemas, as funcións e as aplicacións da Psicoloxía de autores como W. Wundt, S. Freud, A. Maslow, W. James e B. F. Skinner, entre outros.	▪ CCL	▪ Análise textos ▪ Exame
	▪ PSB1.3.4. Utiliza a súa iniciativa para expor as súas conclusións argumentadamente, mediante presentacións gráficas, en medios audiovisuais.	▪ CD ▪ CSIEE	▪ Buscas/procesamento datos ▪ Redacción/disertación

Bloque 2. Fundamentos biolóxicos da conduta

Contidos	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	
▪ B2.1. Anatomía do encéfalo humano. Comparativa co doutros animais. ▪ B2.2. Filoxénese da evolución do cerebro humano e relación coa conduta.	▪ PSB2.1.1. Identifica, contrasta e valora a nivel anatómico diferentes tipos de encéfalos animais en comparación co humano, valéndose de medios documentais.	▪ CMCCT	▪ Buscas/procesamento datos ▪ Redacción/disertación
	▪ PSB2.1.2. Investiga a través de internet a filoxénese humana e a evolución do cerebro, explicando e apreciando a relación directa que mantén co desenvolvemento da conduta humana.	▪ CD	▪ Buscas/procesamento datos ▪ Redacción/disertación

<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.3. Morfoloxía da neurona. Sinapse, impulso nervioso e neurotransmisores. ▪ B2.4. Áreas do cerebro e as funcións que executan. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ PSB2.2.1. Realiza unha presentación, con medios informáticos, en colaboración grupal, sobre a morfoloxía neuronal e a sinapse, describindo o proceso de transmisión sináptica e os factores que a determinan, o impulso nervioso e os neurotransmisores. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CD 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Buscas/procesamento datos ▪ Exame
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ PSB2.2.2. Investiga e explica a organización das áreas cerebrais e as súas funcións, e localiza nun debuxo as devanditas áreas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Buscas/procesamento datos ▪ Exame
<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.5. Técnicas de investigación da actividade cerebral: anxiogramas, EEG, TAC, TEP, IRM, intervencións directas e estudo de casos. ▪ B2.6. Impulso que deron as técnicas de investigación do cerebro para o estudo do comportamento e a solución dalgunhas patoloxías. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ PSB2.3.1. Describe e compara as técnicas científicas de investigación do cerebro: anxiogramas, EEG, TAC, TEP, IRM, intervencións directas e estudo de casos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Buscas/procesamento datos ▪ Exame
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ PSB2.3.2. Analiza e aprecia o impulso que estas técnicas de investigación cerebral lle deron ao coñecemento do comportamento humano e á solución dalgunhas patoloxías. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Buscas/procesamento datos ▪ Redacción/disertación
<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.7. Bases xenéticas da diferenza entre a conduta feminina e a masculina. ▪ B2.8. Doenzas causadas por alteracións xenéticas. Anomalía na conduta. Síndromes. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ PSB2.4.1. Explica a influencia dos compoñentes xenéticos que interveñen na conduta, e investiga e valora se estes teñen efectos distintivos entre a conduta feminina e a masculina. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Buscas/procesamento datos ▪ Redacción/disertación
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ PSB2.4.2. Relaciona e aprecia a importancia das alteracións xenéticas coas doenzas que producen modificacións e anomalías na conduta, utilizando o vocabulario técnico preciso: mutación, trisomía, monosomía, deleción, etc. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Buscas/procesamento datos ▪ Traballo investigación
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ PSB2.4.3. Localiza e selecciona información en internet acerca de distintos tipos de doenzas causadas por alteracións xenéticas, tales como a síndrome de Down, a síndrome de Turner, a síndrome do miño de gato ou a síndrome de Klinefelter, entre outras. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CD ▪ CMCCT 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Buscas/procesamento datos ▪ Traballo investigación

<ul style="list-style-type: none"> B2.9. Sistema endócrino. Glándulas e hormonas, e influencia na conduta. Influencia na diferenza entre a conduta feminina e a masculina. 	<ul style="list-style-type: none"> PSB2. 5.1. Realiza, en colaboración grupal, un mapa conceptual do sistema endócrino, apreciando a súa influencia na conduta humana e os seus trastornos, por exemplo: hipófise e depresión, tiroide e ansiedade, paratiroide e astenia, suprarrenais e delirios, páncreas e depresión, sexuais e climaterio, etc. 	<ul style="list-style-type: none"> CMCCT CSIEE 	<ul style="list-style-type: none"> Buscas/procesamento datos Traballo investigación
	<ul style="list-style-type: none"> PSB2.5.2. Investiga as diferenzas endocrinolóxicas entre homes e mulleres, e os seus efectos na conduta, valorando o coñecemento destas diferenzas como un instrumento que permite un entendemento e unha comprensión mellores entre as persoas de diferente sexo. 	<ul style="list-style-type: none"> CSC 	<ul style="list-style-type: none"> Buscas/procesamento datos Traballo investigación

2º Avaliación

Bloque 3: "Os procesos cognitivos básicos: percepción, atención e memoria"

Contidos	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	
<ul style="list-style-type: none"> B3.1. Percepción: elementos e fases do proceso. B3.2. Teorías sobre a percepción: asociacionismo, Gestalt, cognitivismo e 	<ul style="list-style-type: none"> PSB3.1.1. Distingue e relaciona os elementos que interveñen no fenómeno da percepción (estímulo, sentido, sensación e limiares de percepción), recoñecéndoo dentro das fases do proceso perceptivo (excitación, transdución, transmisión e recepción). 	<ul style="list-style-type: none"> CMCCT 	<ul style="list-style-type: none"> Análise textos Exame

<p>neuropsicoloxía.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.3. Leis da percepción da Gestalt. ▪ B3.4. Ilusións ópticas e trastornos perceptivos. ▪ B3.5. Algúns fenómenos perceptivos: constancia perceptiva, percepción subliminar e extrasensorial, membro fantasma e percepción por estimulación eléctrica do cerebro (por exemplo, o ollo de Dobelle), etc. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ PSB3.1.2. Compara e valora as achegas das principais teorías acerca da percepción: asociacionismo, Gestalt, cognitivismo e neuropsicoloxía. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CCEC 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Buscas/procesamento datos ▪ Exame ▪ Análise textos
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ PSB3.1.3. Elabora unha presentación con medios audiovisuais e en colaboración grupal, desenvolvendo a súa iniciativa persoal e as leis gestálticas da percepción, valorando a súa achega conceptual e identificando exemplos concretos de como actúan (por exemplo, a través de obras pictóricas ou fotografías). 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSIEE 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Buscas/procesamento datos ▪ Traballo de investigación
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ PSB3.1.4. Procura e selecciona información, utilizando páxinas web, acerca dalgúns tipos de ilusións ópticas, diferenciándoas dos trastornos perceptivos como as alucinacións e a agnosia. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CD 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Buscas/procesamento datos ▪ Traballo de investigación
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ PSB3.1.5. Comenta e aprecia algúns fenómenos perceptivos, como a constancia perceptiva, a percepción subliminar e extrasensorial, o membro fantasma e a percepción por estimulación eléctrica do cerebro (por exemplo, o ollo de Dobelle) entre outros, e expón as súas conclusións a través de soportes de presentación informáticos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CD 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Buscas/procesamento datos ▪ Traballo de investigación
<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.6. Factores individuais e sociais que inflúen na percepción. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ PSB3.2.1. Discirne e elabora conclusións, en colaboración grupal, sobre a influencia dos factores individuais (motivación, actitudes e intereses) e sociais (cultura e hábitat) no fenómeno da percepción, utilizando, por exemplo, os experimentos sobre prexuízos realizados por Allport e Kramer. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Buscas/procesamento datos ▪ Traballo de investigación
<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.7. A memoria. Atención e concentración. ▪ B3.8. Tipos de atención. ▪ B3.9. Alteracións da atención. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ PSB3.3.1. Relaciona os conceptos de atención e concentración como puntos de partida da memoria, distinguindo os tipos de atención e os tipos de alteración que poden sufrir. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Buscas/procesamento datos ▪ Traballo de investigación

<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.10. Tipos de memoria. Relación entre eles e utilidade que teñen na aprendizaxe humana. ▪ B3.11. Esquecemento: causas. ▪ B3.12. A memoria e os efectos producidos nela por desuso, interferencia, falta de motivación, etc. ▪ B3.13. Distorsións e alteracións da memoria. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ PSB3.3.2. Utiliza a súa iniciativa persoal para deseñar e elaborar, con medios informáticos, un cadro comparativo sobre diferentes tipos de memoria (sensorial, MCP e MLP), analizando a correspondencia entre elas e valorando a utilidade que teñen na aprendizaxe humana. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSIEE 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Buscas/procesamento datos ▪ Traballo de investigación ▪ Exame
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ PSB3.3.3. Procura e selecciona información en páxinas web e libros especializados, acerca das principais causas do esquecemento, tales como as fisiolóxicas, as producidas por lesións, por represión, por falta de procesamento, por contexto inadecuado, etc., e elabora conclusións. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CD 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Buscas/procesamento datos ▪ Traballo de investigación
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ PSB3.3.4. Analiza e valora a importancia dalgúns dos efectos producidos na memoria por desuso, interferencia, falta de motivación, etc., e expón as súas consecuencias de xeito argumentado. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Buscas/procesamento datos ▪ Traballo de investigación
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ PSB3.3.5. Exemplifica, a través de medios audiovisuais, algunhas distorsións ou alteracións da memoria, como a amnesia, a hipermnesia, a paramnesia e os falsos recordos, desenvolvendo a súa capacidade emprendedora. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CD 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Buscas/procesamento datos ▪ Traballo de investigación

Bloque 4: *Procesos cognitivos superiores: aprendizaxe, inferencia e pensamento*

Contidos	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Instr. de avaliación
----------	---------------------------	--------------------	----------------------

<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.1. Teorías da aprendizaxe: condicionamento clásico; aprendizaxe por ensaio-erro; condicionamento instrumental; teoría cognitiva; aprendizaxe social. ▪ B4.2. Técnicas de condicionamento na publicidade. ▪ B4.3. Factores que inflúen na aprendizaxe: coñecementos previos adquiridos, capacidades, personalidade, estilos cognitivos, motivación, actitudes e valores. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ PSB4.1.1. Utiliza a súa iniciativa persoal para confeccionar, utilizando medios informáticos, un cadro comparativo das teorías da aprendizaxe: condicionamento clásico (Pavlov e Watson); aprendizaxe por ensaio-erro (Thorndike); condicionamento instrumental (Skinner); teoría cognitiva (Piaget); Gestalt (Khöler); aprendizaxe social ou vicaria (Bandura), etc. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSIEE 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Buscas/procesamento datos ▪ Traballo de investigación ▪ Exame
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ PSB4.1.2. Analiza e aprecia os resultados da aplicación das técnicas de condicionamento na publicidade, mediante a localización destas últimas en exemplos de casos concretos, utilizados nos medios de comunicación audiovisual. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CD 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Buscas/procesamento datos ▪ Traballo de investigación
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ PSB4.1.3. Describe e valora a importancia dos factores que inflúen na aprendizaxe, como por exemplo os coñecementos previos adquiridos, as capacidades, a personalidade, os estilos cognitivos, a motivación, as actitudes e os valores. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Buscas/procesamento datos ▪ Traballo de investigación
<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.4. Teorías actuais sobre a intelixencia: teoría factorial de Spearman, multifactorial de Thurstone, e teorías de Cattell, Vernon, Sternberg, Gardner, etc. ▪ B4.5. Fases do desenvolvemento da intelixencia segundo J. Piaget. ▪ B4.6. O CI e os problemas da medición da intelixencia. ▪ B4.7. Procesos cognitivos superiores: pensamento, razoamento e creatividade. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ PSB4.2.1. Elabora mapas conceptuais dalgunhas das actuais teorías sobre a intelixencia, valorando as achegas que no seu estudo tivo cada unha delas, como por exemplo a teoría factorial de Spearman, a multifactorial de Thurstone e as de Cattell, Vernon, Sternberg, Gardner, etc. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Buscas/procesamento datos ▪ Exame
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ PSB4.2.2. Utiliza a súa iniciativa persoal para elaborar un esquema explicativo sobre as fases do desenvolvemento da intelixencia segundo J. Piaget, valorando a importancia das influencias xenéticas e do medio neste proceso. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSIEE 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Buscas/procesamento datos ▪ Traballo de investigación
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ PSB4.2.3. Investiga, en páxinas de internet, o que é o CI e a escala de Stanford-Binet, que clasifica estes valores desde a deficiencia profunda ata a superdotación, apreciando a obxectividade real dos seus resultados e examinando criticamente algunhas técnicas de medición da intelixencia. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CD 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Buscas/procesamento datos ▪ Traballo de investigación

	<ul style="list-style-type: none"> PSB4.2.4. Analiza o que é o pensamento, apreciando a validez tanto do razoamento como da creatividade na resolución de problemas e na toma de decisións. 	<ul style="list-style-type: none"> CCEC 	<ul style="list-style-type: none"> Buscas/procesamento datos Traballo de investigación
<ul style="list-style-type: none"> B4.8. A intelixencia emocional e as súas competencias. 	<ul style="list-style-type: none"> PSB4 3.1. Valora a importancia das teorías de Gardner e Goleman, realizando un esquema das competencias da intelixencia emocional e a súa importancia no éxito persoal e profesional. 	<ul style="list-style-type: none"> CAA 	<ul style="list-style-type: none"> Buscas/procesamento datos Traballo de investigación
<ul style="list-style-type: none"> B4.9. Posibilidades, alcance, límites e perigos da intelixencia artificial. 	<ul style="list-style-type: none"> PSB4.4.1. Avalía, en traballo grupal, as vertentes positivas e negativas das aplicacións da intelixencia artificial, así como os perigos que pode representar pola súa capacidade para o control do ser humano, invadindo a súa intimidade e a súa liberdade. 	<ul style="list-style-type: none"> CMCCT CSIEE 	<ul style="list-style-type: none"> Buscas/procesamento datos Redacción/disertación de carácter filosófico.

3ª Avaliación

Bloque 5: *A construción do ser humano. Motivación, personalidade e afectividade.*

Contidos	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Instr. de avaliación
<ul style="list-style-type: none"> B5.1. Teorías sobre a motivación: homeostática; das necesidades; do incentivo; cognitivas; psicanalíticas; humanistas. B5.2. Causas da frustración. Clasificación dos conflitos de Lewin. B5.3. Alternativas á frustración: agresión, logro indirecto, evasión, depresión ou 	<ul style="list-style-type: none"> PSB5.1.1. Utiliza e selecciona información acerca das teorías da motivación (homeostática; das necesidades; do incentivo; cognitivas; psicanalíticas; humanistas), utilizando mapas conceptuais, e elabora conclusións. 	<ul style="list-style-type: none"> CAA 	<ul style="list-style-type: none"> Buscas/procesamento datos Análise textos Exame

<p>aceptación.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.4. Motivación e consecución de logros no ámbito laboral e no educativo. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ PSB5.1.2. Recorre á súa iniciativa para realizar unha presentación, con medios informáticos, acerca das causas da frustración, partindo da clasificación dos conflitos de Lewin e valorando as respostas alternativas a esta, como a agresión, o logro indirecto, a evasión, a depresión ou a súa aceptación (tolerancia á frustración). 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSIEE 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Buscas/procesamento datos ▪ Traballo investigación
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ PSB5.1.3. Argumenta, en colaboración grupal, sobre a importancia da motivación no ámbito laboral e educativo, analizando a relación entre motivación e consecución de logros. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSIEE 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Buscas/procesamento datos ▪ Redacción/disertación de carácter filosófico.
<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.5. Teorías da personalidade ▪ B5.6. Fases do desenvolvemento da personalidade ▪ B5.7. Métodos de avaliación da personalidade e as súas limitacións. ▪ B5.8. Relación entre a conciencia e os procesos inconscientes. ▪ B5.9. Drogas; alteracións de conciencia e de personalidade. ▪ B5.10. Identidade e autoestima. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ PSB5.2.1. Describe, establecendo semellanzas e diferenzas, as teorías da personalidade, como as provenientes da psicanálise, o humanismo, as tipoloxías, o cognitivismo e o condutismo, valorando as achegas que cada unha delas realizou no coñecemento da natureza humana. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Buscas/procesamento datos ▪ Análise textos ▪ Exame
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ PSB5.2.2. Recorre á súa iniciativa persoal para realizar unha presentación, a través de medios audiovisuais, sobre as fases do desenvolvemento da personalidade, por exemplo segundo a teoría psicanalista, e elaborar conclusións sobre os cambios que se producen en cada unha delas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSIEE 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Buscas/procesamento datos ▪ Redacción/disertación de carácter filosófico
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ PSB5.2.3. Analiza, valorando criticamente, as limitacións dalgúns métodos e estratexias para a avaliación da personalidade, como son as probas proxectivas (test de Rorschach, TAT, test da frustración de Rosenzweig, etc.), as probas non proxectivas (16 FP, NEO-PI-R e MMPI) e as técnicas fisiolóxicas (tomografías, etc.). 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Buscas/procesamento datos ▪ Traballo investigación ▪ Redacción/disertación de carácter filosófico

	<ul style="list-style-type: none"> PSB5.2.4. Diserta sobre a complexa relación entre a función da conciencia e os procesos inconscientes, analizando algúns fenómenos inconscientes, como os soños ou a hipnose. 	<ul style="list-style-type: none"> CCL 	<ul style="list-style-type: none"> Buscas/procesamento datos Traballo investigación Redacción/disertación de carácter filosófico
	<ul style="list-style-type: none"> PSB5.2.5. Investiga, en traballo grupal, sobre os estados alterados de conciencia provocados polas drogas, valorando criticamente a súa influencia nas alteracións da personalidade, e presenta as súas conclusións de maneira argumentada. 	<ul style="list-style-type: none"> CSC 	<ul style="list-style-type: none"> Buscas/procesamento datos Traballo investigación Redacción/disertación de carácter filosófico
	<ul style="list-style-type: none"> PSB5. 2.6. Indaga sobre a relación entre identidade e autoestima, valorando criticamente a importancia do concepto de si mesmo/a e as repercusións que iso ten no desenvolvemento persoal e vital. 	<ul style="list-style-type: none"> CSIEE 	<ul style="list-style-type: none"> Buscas/procesamento datos Redacción/disertación de carácter filosófico
<ul style="list-style-type: none"> B5.11. Perspectivas, modelos de estudo e métodos usados para tratar as psicopatoloxías. B5.12. Trastornos en relación ás necesidades biolóxicas e ás adiccións. B5.13. Trastornos en relación ás emocións. B5.14. Trastornos en relación a elementos corporais. B5.15. Trastornos en relación á personalidade. B5.16. Trastornos en relación ao desenvolvemento evolutivo. 	<ul style="list-style-type: none"> PSB5.3.1. Describe perspectivas e modelos de estudo da psicopatoloxía, e reflexiona sobre os métodos utilizados por cada unha delas. 	<ul style="list-style-type: none"> CMCCT 	<ul style="list-style-type: none"> Buscas/procesamento datos Redacción/disertación de carácter filosófico
	<ul style="list-style-type: none"> PSB5.3.2. Utiliza a súa iniciativa persoal para realizar un cadro esquemático, en colaboración grupal e utilizando medios informáticos, acerca das características relativas a algúns tipos de trastornos, por exemplo os asociados ás necesidades biolóxicas e ás adiccións (sexuais, alimentarias, drogodependencias, etc.), ás emocións (ansiedade e depresión), a elementos corporais (psicosomáticos, somatomorfos e dissociativos), á personalidade (esquizoide, paranoide, limitrofe, dependente, narcisista, antisocial, etc.), ao desenvolvemento evolutivo (autismo, atraso mental, déficit de atención e hiperactividade, da aprendizaxe, asociados á vellez), etc. 	<ul style="list-style-type: none"> CAA 	<ul style="list-style-type: none"> Buscas/procesamento datos Traballo investigación

<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.17. Compoñentes hereditarios e aprendidos dos afectos. ▪ B5.18. Relación entre emoción e cognición. ▪ B5.19. Emocións primarias, secundarias e autoconscientes. ▪ B5.20. Teorías sobre a emoción, como experiencia, como comportamento ou como suceso fisiolóxico. A psicoafectividade e o equilibrio da persoa. ▪ B5.21. Trastornos e problemas emocionais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ PSB5.4.1. Explica os tipos de afectos (sentimento, emoción e paixón), especificando os seus determinantes hereditarios e aprendidos, e analizando a relación entre emoción e cognición. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Buscas/procesamento datos ▪ Redacción/disertación de carácter filosófico
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ PSB5.4.2. Describe as emocións primarias (medo, noxo, alegría, tristura, ira, sorpresa, etc.) e secundarias (ansiedade, hostilidade, humor, felicidade, amor, etc.), distinguíndoas das emocións autoconscientes (culpa, vergoña, orgullo, etc.). 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Buscas/procesamento datos ▪ Redacción/disertación de carácter filosófico
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ PSB5.4.3. Realiza un cadro comparativo sobre as teorías sobre a emoción, por exemplo como experiencia, como comportamento ou como suceso fisiolóxico, valorando a importancia da psicoafectividade no equilibrio da persoa. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Buscas/procesamento datos ▪ Redacción/disertación de carácter filosófico ▪ Exame
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ PSB5.4.4. Investiga, a través de internet, algúns trastornos emocionais (indiferenza emocional, dependencia afectiva, trastorno maníaco-depresivo, descontrol emotivo, etc.) e problemas emocionais (medo, fobias, ansiedade, estrés, depresión, etc.), exemplificando a través dalgún soporte audiovisual, e elabora as súas conclusións. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CD 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Buscas/procesamento datos ▪ Traballo investigación
<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.22. Importancia da afectividade e da sexualidade na maduración da persoa. Psicología da sexualidade. ▪ B5.23. Comunicación emocional: linguaxe verbal e non verbal. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ PSB5.5.1. Identifica e aprecia a importancia que, no desenvolvemento e na maduración da persoa, teñen a afectividade e a sexualidade, como dimensións esenciais do ser humano, e describe os aspectos fundamentais da psicología da sexualidade: fisiología da resposta sexual, conduta sexual, etc. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Buscas/procesamento datos ▪ Redacción/disertación de carácter filosófico
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ PSB5.5.2. Diserta sobre a importancia da linguaxe verbal e non verbal como medios de comunicación emocional na nosa vida cotiá, e expón de xeito claro e argumentado as súas conclusións. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Buscas/procesamento datos ▪ Redacción/disertación de carácter filosófico

Bloque 6: *Psicoloxía social e das organizacións*

Contidos	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Instr. de avaliación
<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.1. Impacto das diferenzas culturais no comportamento individual: a súa influencia nos esquemas cognitivos, na personalidade e na vida afectiva. ▪ B6.2. Proceso de socialización. Influencia no desenvolvemento persoal dos grupos, os papeis e os status sociais. ▪ B6.3. Orixe social das actitudes persoais. Influencia en condutas violentas en distintos ámbitos. ▪ B6.4. Roles sociais de xénero e as súas consecuencias no pensamento e na conduta do home e da muller 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ PSB6.1.1. Analiza e valora as diferenzas culturais e o seu impacto no comportamento das persoas ao exercer a súa influencia nos esquemas cognitivos, a personalidade e a vida afectiva do ser humano. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Análise de textos ▪ Redacción/disertación de carácter filosófico
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ PSB6.1.2. Realiza unha presentación, colaborando en grupo e utilizando medios informáticos, sobre o proceso de socialización humana e a influencia dos grupos, os papeis e os status sociais no desenvolvemento da persoa. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CD 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Buscas/procesamento datos ▪ Traballo investigación
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ PSB6.1.3. Investiga acerca da orixe social das actitudes persoais, valorando a súa utilidade para a predición da conduta humana e a súa influencia en condutas de violencia escolar, laboral, doméstica e de xénero, entre outras. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Buscas/procesamento datos ▪ Traballo investigación
<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.5. Procesos psicolóxicos de masas: impulsividade, intolerancia, inconsciencia, falta de perseveranza, volubidade e falta de capacidade crítica. ▪ B6.6. Estudo psicolóxico das masas de Gustav Le Bon. Contaxio de sentimentos e emocións, e perda temporal da personalidade individual e consciente da persoa. ▪ B6.7. Psicoloxía de Erikson e a súa explicación das condutas radicais e irracionais nalgúns grupos. ▪ B6.8. Medidas para previr a conversión das persoas en masa. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ PSB6.2.1. Procura e selecciona información en internet acerca das características da conduta do individuo inmerso na masa, tales como impulsividade, intolerancia, inconsciencia, falta de perseveranza, volubidade e falta de capacidade crítica, entre outras. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CD 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Buscas/procesamento datos ▪ Traballo investigación
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ PSB6.2.2. Utiliza e selecciona información acerca do estudo psicolóxico das masas, realizado por Gustav Le Bon, e elabora conclusións acerca do poder da persuasión, o contaxio de sentimentos e emocións que se produce nas masas e os seus efectos na perda temporal da personalidade individual e consciente da persoa. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Buscas/procesamento datos ▪ Traballo investigación

	<ul style="list-style-type: none"> PSB6.2.3. Indaga na psicoloxía de Erikson e destaca algunhas das causas psicolóxicas explicativas que sinala acerca dos actos terroristas ou do pensamento radical e irracional que se pon de manifesto en seguidores/as de equipos deportivos, artistas, grupos políticos, relixiosos, etc. 	<ul style="list-style-type: none"> CSC 	<ul style="list-style-type: none"> Buscas/procesamento datos Traballo investigación
	<ul style="list-style-type: none"> PSB6.2.4. Elabora conclusións, en colaboración grupal, e formula pautas de conduta preventivas co fin de evitar que as persoas se convertan en parte da masa, perdendo o control da súa conduta, dos seus pensamentos e dos seus sentimentos. 	<ul style="list-style-type: none"> CSC 	<ul style="list-style-type: none"> Buscas/procesamento datos Traballo investigación Redacción/disertación
<ul style="list-style-type: none"> B6.9. Aplicación da Psicoloxía no mundo laboral. Recursos humanos: selección de persoal, integración na empresa, e evolución persoal e profesional. B6.10. Aplicación da psicoloxía no mundo laboral. Factores psicolóxicos e desenvolvemento laboral: adaptación, innovación, traballo colaborador, xestión de coñecementos, creatividade, autoestima, proposición de retos, motivación, fomento da participación, autonomía e xeración de ambientes creativos. B6.11. Aplicación da psicoloxía no mundo laboral. Riscos da saúde psicolóxica laboral. 	<ul style="list-style-type: none"> PSB6.3.1. Comenta e aprecia a importancia da aplicación da psicoloxía no mundo laboral, en temas tales como os aspectos psicolóxicos que inflúen na produtividade e no desenvolvemento empresarial, a importancia dos métodos e das técnicas psicolóxicas para a selección de persoal segundo os perfís laborais e a resolución de conflitos, etc. 	<ul style="list-style-type: none"> CSIEE 	<ul style="list-style-type: none"> Buscas/procesamento datos Traballo investigación
	<ul style="list-style-type: none"> PSB6.3.2. Procura e selecciona información sobre recursos humanos: selección de persoal e desenvolvemento de programas profesionais favorecedores da integración do persoal traballador na empresa, e a súa evolución persoal e profesional. 	<ul style="list-style-type: none"> CSIEE 	<ul style="list-style-type: none"> Buscas/procesamento datos Traballo investigación
	<ul style="list-style-type: none"> PSB6.3.3. Describe a importancia dos factores psicolóxicos que inflúen no desenvolvemento laboral, como a adaptación, a innovación, o traballo colaborador, a xestión de coñecementos, a creatividade e a autoestima, identificando factores fundamentais, como a proposición de retos, a motivación, o fomento da participación, a autonomía e a xeración de ambientes creativos, mediante exemplos de casos concretos e reflexionando criticamente sobre a súa aplicación en diversos ámbitos de traballo. 	<ul style="list-style-type: none"> CCL 	<ul style="list-style-type: none"> Buscas/procesamento datos Traballo investigación
	<ul style="list-style-type: none"> PSB6.3.4. Investiga, en páxinas de internet, acerca dos principais riscos da saúde laboral, como son o estrés, a ansiedade, o mobbing e a síndrome de Burnout. 	<ul style="list-style-type: none"> CD 	<ul style="list-style-type: none"> Buscas/procesamento datos Traballo investigación

Aprendizaxes imprescindibles:

1ª Avaliación

- *PSB1.3.2. Utiliza a súa capacidade de aprender a aprender, realizando os seus propios mapas conceptuais, utilizando medios informáticos, acerca das seguintes teorías: psicanálise, condutismo, teoría cognitiva, Gestalt, humanismo e psicobioloxía.*
- *PSB1.3.3. Analiza e valora criticamente textos sobre os problemas, as funcións e as aplicacións da Psicoloxía*
- *PSB1.3.4. Utiliza a súa iniciativa para expor as súas conclusións argumentadamente, mediante presentacións gráficas, en medios audiovisuais.*
- *PSB2.2.2. Investiga e explica a organización das áreas cerebrais e as súas funcións, e localiza nun debuxo as devanditas áreas.*
- *PSB2.3.1. Describe e compara as técnicas científicas de investigación do cerebro: anxiogramas, EEG, TAC, TEP, IRM, intervencións directas e estudo de casos.*

2ª Avaliación

- *PSB3.1.1. Distingue e relaciona os elementos que interveñen no fenómeno da percepción (estímulo, sentido, sensación e limiares de percepción), recoñecéndoo dentro das fases do proceso perceptivo (excitación, transdución, transmisión e recepción).*
- *PSB3.1.2. Compara e valora as achegas das principais teorías acerca da percepción: asociacionismo, Gestalt, cognitivismo e neuropsicoloxía.*
- *PSB3.3.2. Utiliza a súa iniciativa persoal para deseñar e elaborar, con medios informáticos, un cadro comparativo sobre diferentes tipos de memoria (sensorial, MCP e MLP), analizando a correspondencia entre elas e valorando a utilidade que teñen na aprendizaxe humana*
- *PSB4.1.1. Utiliza a súa iniciativa persoal para confeccionar, utilizando medios informáticos, un cadro comparativo das teorías da aprendizaxe: condicionamento clásico (Pavlov e Watson); aprendizaxe por ensaio-erro (Thorndike); condicionamento instrumental (Skinner); teoría cognitiva (Piaget); Gestalt (Khöler); aprendizaxe social ou vicaria (Bandura), etc.*

- *PSB4.2.1. Elabora mapas conceptuais dalgunhas das actuais teorías sobre a intelixencia, valorando as achegas que no seu estudo tivo cada unha delas, como por exemplo a teoría factorial de Spearman, a multifactorial de Thurstone e as de Cattell, Vernon, Sternberg, Gardner, etc.*

3ª Avaluación

- *PSB5.1.1. Utiliza e selecciona información acerca das teorías da motivación (homeostática; das necesidades; do incentivo; cognitivas; psicanalíticas; humanistas), utilizando mapas conceptuais, e elabora conclusións.*
- *PSB5.2.1. Describe, establecendo semellanzas e diferenzas, as teorías da personalidade, como as provenientes da psicanálise, o humanismo, as tipoloxías, o cognitivismo e o condutismo, valorando as achegas que cada unha delas realizou no coñecemento da natureza humana.*
- *PSB5.4.3. Realiza un cadro comparativo sobre as teorías sobre a emoción, por exemplo como experiencia, como comportamento ou como suceso fisiolóxico, valorando a importancia da psicoafectividade no equilibrio da persoa.*
- *PSB6.1.1. Analiza e valora as diferenzas culturais e o seu impacto no comportamento das persoas ao exercer a súa influencia nos esquemas cognitivos, a personalidade e a vida afectiva do ser humano.*
- *PSB6.2.1. Procura e selecciona información en internet acerca das características da conduta do individuo inmerso na masa, tales como impulsividade, intolerancia, inconsciencia, falta de perseveranza, volubidade e falta de capacidade crítica, entre outras.*

PROCEDEMENTOS E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN

A avaliación do proceso de aprendizaxe do alumnado será continua. Non haberá, por tanto, nin temas, nin avaliacións pechadas, nin probas específicas de recuperación/s.

Instrumentos para avaliar as aprendizaxes do alumnado:

- buscas de información/elaboración de datos (táboas, cadros comparativos...)/presentacións,
- traballos de investigación,
- redaccións, composicións escritas e/ou disertacións
- exames/ cuestionarios relativos á terminoloxía, as teses e/ou técnicas de investigación estudadas, análise e comentario de textos

Buscas, elaboración de datos, presentacións e/ou traballos de investigación son aprendizaxes imprescindibles nesta materia. Un 60% da nota de cada avaliación ligase a elas.

Exames ou cuestionarios e redaccións/composición escritas ou disertacións completarán o 40% restante da cualificación global na avaliación.

A nota da 3ª avaliación será a nota da avaliación ordinaria. Tanto o alumnado suspenso tralas probas da 3ª avaliación, como o alumnado interesado en modificar a cualificación obtida nela, terá opción de presentarse a un exame final, a nota deste último exame será a nota que figure na avaliación ordinaria no boletín.

CONCRECIÓNS METODOLÓXICAS

Na área de *Filosofía*, a proposta metodolóxica basease na procura de dinámicas de aula activas e contextualizadas, centradas na experiencia práctica do alumnado sobre o seu contorno inmediato e as súas aprendizaxes.

Lecturas, datos, gráficas, .. traballaremos todo tipo de materiais que contribúan a favorecer o pensamento autónomo, crítico e rigoroso e a capacidade do alumnado de aprender por si mesmo, así como a transferencia e a aplicación do aprendido. Habitual neste Departamento: buscas en internet, procesamento de datos e presentacións con soporte informático.

Incluiranse nas dinámicas de clase as técnicas comúns de desenvolvemento da creatividade, especialmente a revisión de supostos. Interpelar, matizar/reformular teses e cuestións, regular e moderar as quendas de fala, serán procedementos habituais no traballo de aula.

Na nosa liña metodolóxica:

- fomentar a composición de textos propios, normalizar o uso de vocabulario técnico específico e exixir uns niveis de rigor lóxico e de coherencia argumentativa.

- fomentar a lectura crítica,
- ofrecerlles ás alumnas e alumnos instrumentos e estratexias de autoanálise e autoavaliación para detectar os avances e carencias no proceso de aprendizaxe a través da corrección das súas composicións.

MATERIAIS E RECURSOS DIDÁCTICOS

Base material no proceso de aprendizaxes:

- textos filosóficos ou de carácter filosófico (ensaio, ponencia, artigo de opinión, ..)
- información en rede:
 - recursos didácticos (MEC,CCAA, ..),
 - vídeos educativos (*AprendemosJuntos* BBVA, eventos *TED*, *Adictos a la Filosofía...*)
 - prensa dixital, webs institucionais ou de diversas axencias.

CRITERIOS SOBRE A AVALIACIÓN, A CUALIFICACIÓN E A PROMOCIÓN DO ALUMNADO.

Tanto os criterios de avaliación como os descritores nos que se basea a cualificación das aprendizaxes do alumnado relátanse consistentemente no DECRETO 86/2015, DO 25 DE XUÑO.

En liñas xerais, indicadores básicos:

- a información que transmite a alumna ou alumno é correcta, céntrase no tema, expresase con rigor terminolóxico e conceptual,

- argumenta e razoa con claridade e coherencia, demostrando un esforzo creativo na valoración persoal dos problemas propostos,
- na elaboración/análise de textos: identifica tema, teses e conclusións e os relaciona co estudado na unidade,
- nos traballos de investigación ou buscas de información en rede: selecciona e documenta as súas fontes de información, cita; a elaboración e redacción é propia.

En relación coa promoción do alumnado:

FILOSOFÍA

Na puntuación das probas escritas, esenciais: cuestións de tipo aberto, incluída a análise de textos ou, nun hipotético ensino non presencial, buscas e elaboración de datos (cadros cronolóxicos, esquemas comparativos...). Cuestións semiabertas ou de opción múltiple, -cuestións tipo test ou que requiran, por exemplo, relacionar certos termos coas súas respectivas definicións-, puntuarán ata un máximo do 40% da cualificación global da proba.

No contexto do ensino presencial, repetíranse exames cando a falta de asistencia dunha alumna ou alumno na data prevista estea documentalmente xustificada (parte médico de enfermidade, citacións, ...); repetíranse unha vez concluída a corrección grupal, na aula, das cuestións do exame/asociadas a el. En caso de falta de asistencia ao segundo exame de avaliación, de non haber tempo material para repetir o exame antes da sesión de avaliación, cualificación máxima no estadillo de notas: 4. Na terceira avaliación, de non haber tempo material para a repetición de exames, o cálculo da cualificación final, -3ª avaliación/avaliación ordinaria-, basearase nas cualificacións xa obtidas ao longo da mesma.

Nos exames de avaliacións sucesivas formularanse cuestións vinculadas ás aprendizaxes desenvolvidas con anterioridade: a avaliación é continua. Non hai exame final: a cualificación da 3ª avaliación é a cualificación da avaliación ordinaria.

No contexto do ensino non presencial, a nota dos cuestionarios periodicamente publicados na aula virtual sumarase: 8 puntos en total. Redaccións/composicións complementarán a cualificación na avaliación correspondente. As datas de entrega propostas serán vinculantes.

HISTORIA DA FILOSOFÍA

Remítome aos criterios de cualificación formulados polo Grupo de traballo de traballo de Historia da Filosofía:

A cualificación global do exame distribúese do seguinte xeito:

1ª parte. Estándar dun dos tres bloques históricos acompañado dun fragmento a comentar (obviamente, referido a dito estándar). A cualificación máxima será de 6 pts.: 3 para o comentario e 3 para a cuestión proposta. No comentario valorarase a comprensión do texto, especialmente no que atinxe aos seus conceptos fundamentais e estrutura argumentativa, e a relación entre o texto e un contexto máis amplo (o autor e o seu lugar na historia da filosofía). A avaliación da cuestión teórica farase en base á pertinencia dos contidos informativos da resposta, á precisión no uso dos conceptos, e á coherencia e articulación discursiva da exposición. Tanto no comentario como na cuestión, terase tamén en conta a corrección expresiva e gramatical.

2ª parte. Estándar. A cualificación máxima será de 4 pts. A avaliación da cuestión teórica farase —coma no caso anterior— en base á pertinencia dos contidos informativos da resposta, á precisión no uso dos conceptos, e á coherencia e articulación discursiva da exposición. Tamén terase en conta a corrección expresiva e gramatical.

Tendo en conta as concrecións formuladas no epígrafe *Procedementos e instrumentos de avaliación* a cualificación máxima da 2ª parte será de 2 puntos. Os dous puntos restantes vincularanse a un exame previo tipo *Estándar acompañado dun fragmento a comentar*.

No ensino non presencial cuestionarios substituirán exames. Buscas de información e elaboración de datos (táboas, cadros cronolóxicos, definicións...) incluíranse neles. Tamén se incluírá neles a análise de textos. Publicaranse na aula dixital. A cualificación dos cuestionarios resoltos, procesados como documento de texto e enviados vía correo electrónico na data acordada sumarase, máximo: 8 puntos.

Composicións de carácter filosófico/comentarios complementaran o 20% restante da cualificación na avaliación correspondente.

Esencial: elaboración e redacción propia.

PSICOLOXÍA

Nesta materia o 60% da cualificación do alumnado está ligada a traballos de investigación, buscas de información en internet e presentacións utilizando medios informáticos. A nivel de cualificación:

- non se puntuarán traballos que os alumnos ou alumnas en cuestión non sexan quen de expoñer na súa liña básica expositiva sen necesidade da lectura literal,
- que carezan de fontes,

- ou que presenten como propios, sen cita literal, parágrafos evidentemente alleos.

Traballo de aula, -disertacións, análise de textos-, e exames complementarán a cualificación final. Nos exames presenciais, as cuestións de opción múltiple, -cuestións tipo test ou que requiran, por exemplo, relacionar certos termos coas súas respectivas definicións-, terán especial relevancia na cualificación global da proba: puntuarán mínimo un 80% da mesma.

RÚBRICAS

CUALIFICACIÓN DOS TRABALLOS DE INVESTIGACIÓN

Estrutura e base documental

Indicadores	Descritores	
Estrutura	Axústase ao tema e estrutura propostos	Si/Non
Base documental	Documenta os datos/teses indicando quen emite a información, con que cualificación, en que documento, cando foi publicada/revisada a información e en que <i>url</i> está dispoñible.	Si/Non
	Cita correctamente. Non <i>corta e pega</i> : a redacción é propia.	Si/Non
Cualificación		1,5/0 puntos

Contidos

Indicadores	Descritores
-------------	-------------

Mensaxe	O tema (a/s cuestión/s que motiva/n a investigación) e a mensaxe central (a/s tese/s explicativa/s proposta/s) fórmulanse de principio (introdución) a fin do traballo explicitamente, con claridade expositiva.	A mensaxe central é, ademais, sobradamente soportada: utiliza variedade de materiais de apoio (exemplos, estatísticas, citas, vídeos, ...) que evidencian o seu dominio sobre o tema en cuestión.	Discrimina: elixe fontes preferentemente institucionais e, en caso de non selo, confirma os datos aportados en fontes alternativas.
Cualificación	0,25	0,25	0,25
Linguaxe: vocabulario, terminoloxía e estrutura sintáctica das exposicións por escrito.	A redacción é persoal: non abusa das citas. A linguaxe é clara, facilmente comprensible. Non hai faltas de ortografía nin erros sintácticos en xeral.	As frases e parágrafos son curtos: concisos. A linguaxe é sólida (o vocabulario é rigoroso: incorpora a terminoloxía específica do tema en cuestión) e é convincente e imaxinativa.	Engade comentarios, cuestións ou reflexións persoais acerca do tema investigado.
Cualificación	0,25	0,25	0,25

Exposición

Indicadores	Descritores		
-------------	-------------	--	--

Expresión: Uso de voz, xestos, contacto visual e posturas e material de apoio na exposición.	Non se apoia na lectura do seu traballo en exceso.	As técnicas de expresión (postura, xesto, contacto visual e expresividade vocal) permiten que a comunicación oral sexa interesante.	Interpela, xera debate.	Resolve con suficiencia as cuestións que lle son formuladas
Cualificación	0,25	0,25	0,25	0,25

No caso de que o traballo non sexa individual, -dous/tres alumnas ou alumnos máximo-, a cualificación será conxunta, unicamente caben variacións en relación coa exposición de traballo na aula (1 punto).

CUALIFICACIÓN COMENTARIOS DE TEXTO

Descritores	Cualificación
Indica o tema do fragmento correctamente. (primeiro parágrafo)	0,25
Contextualiza a importancia do tema na filosofía do autor/no seu contexto histórico. (segundo/terceiro parágrafo)	0,5
Indica que enuncia o texto, a/s tese/s defendida/s nel e, en caso de habela, a súa estrutura argumentativa (premisas / conclusións).	0,5

Explica a terminoloxía específica do autor	0,5
Cita correctamente o texto para apoiar o seu análise.	0,25
Non se limita a numerar: comenta as teses expostas relacionándoas cos contidos específicos do estándar e, en xeral, á filosofía do autor.	0,5
Contrasta as teses comentadas coas teses doutros filósofos da mesma/doutras épocas.	0,5

A cualificación global do comentario é ponderable (0,5 arriba/abaixo) atendendo aos seguintes criterios:

- A linguaxe é rigorosa: emprega/explica a terminoloxía propia do filósofo en cuestión escribindo con concisión e claridade expositiva
- Deixa marxes, escribe parágrafos curtos, a ortografía e sintaxe son correctos, a grafía e presentación en xeral é ordenada e clara.

INDICADORES DE LOGRO PARA AVALIAR O PROCESO DO ENSINO E A PRÁCTICA DOCENTE.

Indicadores base:

- dinámicas de aula,

- resultados académicos nas tarefas programadas,
- desenvolvemento das aprendizaxes *tansversais*.

Un aula de Filosofía sen interrogantes, sen participación e debate é indicativa dun devir errático na liña metodolóxica desenvolvida. Indicativa, tamén, a progresión do alumnado nas aprendizaxes instrumentais, esencial: lectura analítica e incorporación do hábito de discriminar e documentar a información.

ORGANIZACIÓN DAS ACTIVIDADES DE SEGUIMIENTO, RECUPERACIÓN E AVALIACIÓN DAS MATERIAS PENDENTES

Na área de Filosofía, neste curso 2020/21 non hai alumnas ou alumnos con materias pendentes

ORGANIZACIÓN DOS PROCEDEMENTOS QUE PERMITAN AO ALUMNADO ACREDITAR OS COÑECEMENTOS NECESARIOS NAS MATERIAS DA ÁREA DE FILOSOFÍA. APRENDIZAXES NON ADQUIRIDAS NO CURSO 2019/20

Filosofía, en 1º de bacharelato, a única materia troncal do Departamento, é unha materia *nova* para o alumnado: non hai aprendizaxes imprescindibles non adquiridas que deban ser acreditadas ou *recuperados*.

Na mesma tesitura: *Historia da filosofía e Psicoloxía*, en 2º de Bacharelato.

DESEÑO DA AVALIACIÓN INICIAL E MEDIDAS INDIVIDUAIS OU COLECTIVAS QUE SE POIDAN ADOPTAR COMO CONSECUCENCIA DOS SEUS RESULTADOS

Nas primeiras clases, a lectura en común é instrumental na avaliación inicial da comprensión lectora, expresión oral e, en xeral, competencia en comunicación lingüística, *-argumenta, valora, reflexiona-*, do alumnado que se incorpora á nosa área.

Esencial: a competencia dixital básica. Tarefa de avaliación inicial en *Filosofía*: elaborar un documento de texto no que se inclúan datos dunha pequena busca na internet, achegar o documento a unha mensaxe e enviala a través da aula virtual.

No caso de haber indicios de que o desenvolvemento competencial do alumnado en comunicación lingüística e/ou dixital requira actividades de reforzo, traballaremos na aula sesións lectivas específicas tanto de análise de texto, como de rastreo, discriminación e documentación de fontes na internet.

MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

Nas dinámicas ensino/aprendizaxe, medidas:

- explicar de xeito claro e conciso contidos e/ou actividades programadas na unidade/período lectivo,
- utilizar soportes audiovisuais de apoio,
- reforzar a interacción co alumnado: lecturas en común, estudo de casos, ..

Medidas individuais en función das NNEE de alumnas ou alumnos:

- ubicación nun lugar específico da aula,
- nos exames, e especialmente en preguntas complexas, salienta mediante negriña que é exactamente o que hai que responder,

- fraccionar exames, adxudicar espazos concretos para a resolución de cada pregunta,
- empregar tipos de letra aconsellados,
- adaptar os tempos para a realización de exames (tempo adicional nun contexto que favoreza a concentración),
- atender as demandas do alumnado en relación coa comprensión do exame: no caso de que non entenda *que* se lle solicita, lerlle as cuestións asegurando que escoitou e comprendeu o que se lle pide.

CONCRECIÓN DOS ELEMENTOS TRANSVERSAIS QUE SE TRABALLARÁN

En todas as materias do Departamento, lecturas, estudo de casos, contextualizacións ..., inciden na liña de:

- fomentar a igualdade efectiva entre homes e mulleres e a prevención da violencia de xénero,
- evitar os comportamentos e estereotipos que supoñan discriminación por razón da orientación sexual ou da identidade de xénero, favorecendo a visibilidade da realidade homosexual, bisexual, transexual, transxénero e intersexual.
- promover a resolución pacífica de conflitos en todos os ámbitos, o respecto aos dereitos humanos, o respecto ao Estado de dereito, alentar o principio de igualdade de trato e non discriminación por calquera condición ou circunstancia persoal ou social,
- fomentar actividades que favorezan afianzar a creatividade, a autonomía, a iniciativa, o traballo en equipo, a confianza nun mesmo e o sentido crítico.

Inicialmente, neste curso exclúo actividades extraescolares e complementarias no bacharelato.

MECANISMOS DE REVISIÓN, AVALIACIÓN E MODIFICACIÓN DA PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA.

Materiais, instrumentos de avaliación e temporalización son elementos básicos da programación didáctica revisables ao longo do curso en función das dinámicas de aula e dos resultados académicos do alumnado matriculado nas materias da nosa área.

Instrumental: analizar na aula, en grupo, os textos de referencia e revisar/corrixir cuestións de exame e traballos de investigación. Nos exames/cuestionarios, revisar concretamente:

- tipoloxía de preguntas,
- claridade na enunciación das cuestións,
- selección de textos,
- estrutura do exame, incluíndo neste último aspecto o tempo de resolución.

